

УДК 811.161.2 + 81'373.21(477.85)

doi: <http://dx.doi.org/10.30970/vpl.2019.71.10305>

ЕТИМОЛОГІЗАЦІЯ БІНАРНИХ ОПОЗИЦІЙНИХ РОЗМІРНО-ПРОСТОРОВИХ ОЙКОНІМІВ ТИПУ *ВЕЛИКИЙ – МАЛИЙ* КОЛИШНЬОЇ ЛЬВІВСЬКОЇ ЗЕМЛІ РУСЬКОГО ВОЄВОДСТВА

Ярослав Редьква

*Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
кафедра історії та культури української мови,
вул. Коцюбинського, 2,
Чернівці, Україна, 58012,
тел. +380506605009
e-mail: y.redkva@chnu.edu.ua*

Встановлено етимологію 23 бінарних корелятивних пар розмірно-просторових ойконімів типу *великий – малий* колишньої Львівської землі Руського воєводства та з'ясовано причини їхньої появи, починаючи з кінця XIV століття.

Ключові слова: ойконім, західноукраїнська історична ойконімія, антропонім, гідронім, демінутив, корелятивна пара, адективи *великий* і *малий*.

Постановка проблеми, мета дослідження. Попри різномірні, часто взаємно протилежні погляди ономастів на мотиви та механізми мотивації в ойконімії, одним із найбільш порушуваних принципів аналізу можемо вважати тісний взаємозв'язок між семантикою назви поселення як мовного знака та позалінгвальним концептом, який є своєрідним підґрунтям відповідної номінації.

Топоніми, зокрема назви населених пунктів – ойконіми, є онімами по-своєму унікальними. Адже кожен із них, взятий окремо, виконує важливу суспільну прагматичну функцію, тобто покликаний покращити й запевнити кращу орієнтацію в географічному просторі.

Ойконіми утворилися, щоб виокремлювати, ідентифікувати конкретну місцевість, або ж людей, які її населяють. Власне це можна вважати основною причиною їхньої появи та існування, що продиктовано важливою потребою інформаційного обміну про суттєві для цієї суспільної групи географічно-просторові факти. І актуальність такого типу ономастичних студій над ойконімами не викликає заперечень.

Конкретною **метою статті**, як зазначено в назві, є встановлення етимології бінарних опозиційних (корелятивних) пар ойконімів на позначення розмірно-просторових характеристик типу *великий – малий* колишньої Львівської землі Руського воєводства. Адміністративно зазначений терен охоплював певні повіти, з-поміж яких виокремлюємо: Буський (1376 р.), Олеський (1439–1443 рр.), Щирецький (1442 р.), Городоцький (1448–1469 рр.), Золочівський та Жидачівський (1530 р.).

Власне назви населених пунктів названих теренів і виступають об'єктом цього дослідження

Актуальність дослідження. Стаття продовжує цикл публікацій, присвячених дослідженню західноукраїнської історичної ойконімії, зокрема назв населених пунктів колишнього Руського воєводства (аналіз останніх розвідок і публікацій із цієї проблематики подано нами в наших попередніх статтях: [8; 9]). На розмір та простір в аналізованих назвах поселень тут вказують адективи *великий* (значний своїми розмірами, величиною; який значно переважає своїми розмірами інші подібні предмети [СУМ I: 318]) та *малий* (невеликий розміром, незначний величиною) [СУМ IV: 606], які утворюють назви-словосполучення, що охоплюють стрижневий пропріальний номінативний компонент і його зазначену розмірно-просторову характеристику, виражену означальним компонентом. Атрибутиви *великий* – *малий* чітко вказують на градацію особливостей ландшафту з погляду розмірів: менший за розмірами населений пункт (*малий*) розташований біля більшого поселення (*великий*) і часто є його відгалуженням і, зрозуміло, має пізніше походження.

Виклад основного матеріалу. Власне аналіз такого типу назв поселень і представлений цій статті.

***Бринці Великі/*Бринці Малі** (Бринці-Церковні, НП належить до сільської Ради НП Вибранівка, Жд. р-н, Льв./Бринці Загірні [АТУ:178]); Brance/Branice/Brancza/Brańcza Stara (Antiqua)/Brańcza Wielka/Brańcza Mała, et Branicze 1374 (у цьому році король Владислав Опольський надав село боярину *Бенку з Кухар*), 1386, 1457, *de Brancze* 1464, Bryńce cerkiewne (pd. Bóbrka)/Brancze Magna 1484, 1489, Brancze Antiqua 1490 [AGZ VI: 39; VII: 10, 17; IX: 93; X: 225, 255, 278, 1763, 2036, 2108; XVIII : nr 1846], [Dąbkowski: 128]; Branycze 1515, 1578 [Żdź XVIII / 1: 71, 152]; Prynce Cerkiewne (XVI w.), z. lw. (Szczerzec) [Atl. Jabł.: m. 2]; Bryńce Cerkiewne (зг. у статусі міста в 1603 р.) [12: 32]; Bryńce, z. lw., pow. lw., 1627 [SGL., t. 378: 2256–2257]; Brance Zahorne, Brance Podworne 1649 [ЖУР. V: 189]; Bryńce Zagórne/Bryńce Cerkiewne 1785–1820 [ЙФМ: 41]; Prynce Cerkiewne 1790 [RGLBrzez. (15)]; Bryńce cerkiewne 1880 [SG I: 394]; Bryńce Cerkiewne 1931–1938 [SMRP: 169]; Бринці Церковні 1968 [ІМСУ(Льв.): 360]. Порівняймо структурно й значеннєво близькі ННП: укр. Бринь (Гал. р-н, І-Ф.) [АТУ: 122]; пол. Branica, Brynica [NMP I: 330, 370], а також гідроніми: р. Браниця, р. Браничка [СГУ: 68].

В основі опорного компонента назви НП Бринці (Brance/Branice/Brancza/Brańcza/Brancze/et Branicze/de Brancze/Brancze/Bryńce/помилк. Prynce) виступає псл. **brъna* (з кореневим **brъn-*) або **brъnije*/"błoto, gliniasty grunt", "błoto, rozmiękła ziemia"/**brъnъnъ* "błotnisty" [Spśł I: 396-397]. Власне занепад редукованих зумовив ряд рефлексів **brъna*/**brъnъnъ*, як-от: **bren-*/**bryn-*/**bran-*/**bron-* [ЕСТУ: 66], що й засвідчують різночасові фіксації ойконіма. Диференційні члени: *Церковні* (Cerkiewne), *Стара* (Stara/Antiqua), *Велика* (Wielka/Magna), *Загірні* (Zagórne//Zahorne), *Подвірні* (Podwórne) вказують на локалізацію, розмір та час заснування основних частин великого поселення зі стрижневим компонентом *Бринці*. Первинне значення плуратива **бринці* варто кваліфікувати як: "люди, котрі оселилися в болотяній місцевості". Тобто ННП вважаємо локативно-фізіографічною. Дослідник М. Худаш висловлює припущення, що *Бринці* – це "катоїконім на -ци (>- ці) від ойконіма *Бринь* – назви не дуже далекого звідси села" [Худаш 1995: 47]. Однак НП *Бринь* (Гал. р-н, І-Ф.) розташований на відстані 94 км від Бринців, тобто досить

віддалено, і катойконімом вважатися не може. Ця назва не є також і родовою (< ОН *Бранець) “з первинним значенням: *бранці* – “рід (чи піддані,) *Бранця” [Котович: 50] через неможливу мотивацію імені апелятивом *бранець* “1. полонений, військовополонений. 2. діал. рекрут, новобранець” [СУМ I: 226]. Фіксації у формі: *Brańce/Вруńсе/Вranісе* (укр. Бранці, Бринці, Браничі) – це, по суті, вирівнювання до частотних структурних типів ойконімів: пол. *-ańce / -uńce / -ice* (укр. *-анці / -инці / -ичі*). Про етимологію цієї ННП див. також: *Bryńce Cerkiewne* [Czapla: 44].

Велика Горожанка, Мик. р-н, Льв. [АТУ: 180]: *Horożana Wielka* (Gródek Jagieł.) 1389, *ad villam nostram Rozana* 1433, *ville Horoszana* 1453, *Horoszana/ Horożana* (pow. Rudki) 1481 [AGZ II: 142; X: 101; XII: 222; XIX: 45, 232]; *Horożana Wielka* (магдебурзьке право), 1448 [PersOsady: 69]; *villa Horozona vel Chrozona* 1469, *Horozana* 1515, *Horożana Magna* 1578 [Żdź XVIII/1: 15, 28, 66, 153]; *Horozana* 1527 [MRPS IV/1: 260]; *Horazanka Więtsza/Horożanka Większa* 1564–1565 [Lustr. 1564–1565: 166]; *Horozany Wielkie* 1790 [RGLSamb. (10)]; *Horożana Wielka...*, *Rożana* 1882 [SG III: 154]; *Horożana Wielka* 1931–1938 [SMRP: 537]; Велика Горожана 1968 [ІМСУ(Лв.): 452].

ННП є ад’єктивно-субстантивним утворенням із диференційним членом *Велика* (порівняймо у цій же місцевості – *Мала Горожанна* (див. нижче), Мик. р-н, Льв. [АТУ: 180]), ужитим у локативній – протиставлення до *Мала* – функції. В основі базового компонента *Горожана* (демінутив *Горожанка* (див. вище) з’явився в записі в адміністративно-територіальному поділі в 1987 р., вважаємо, як додатковий диференційний член до назви *Мала Горожанна*) лежить, очевидно, субст. пас. дієприкм. мин. ч. (*о*)городжений [СУМ V: 620] (< дієсл. *городити* “ставити огорожу, тин, паркан” [СУМ II: 135] в значенні *огороджувати* “відділяти, відмежовувати щонебудь огорожею” [СУМ V: 620], *обгороджувати* “зводити, споруджувати огорожу навколо чого-небудь; огороджувати” [СУМ V: 478]. Тобто *Горожана* – це фортифікаційно захищене поселення. Див. також пояснення: *Horożana Mała* [Czapla: 82]; *Горожанна Мала* [Худаш 2006: 62].

Мала Горожанна, Мик. р-н, Льв. [АТУ: 180] (поселення на Магдебурзькому праві з 1448 р. [Persowski: 69]); *Horożana Mała* (Gródek Jagieł.) 1453, *parva Hroszana* 1469, *et in Parua Horozana* 1487 [AGZ II: 139; IX: 130]; *Minori Horozana* 1469, *Horozanka* 1515, *Horożanka Minor* 1578 [Żdź XVIII/1: 28, 66, 153]; *Horazanka Mnieisza* 1564–1565 [Lustr. 1564–1565: 166]; *Horożany Małe* (XVI w.) [Atl. Jabł. m. 2]; *Horozany Małe* 1790 [RGLSamb. (10)]; *Horożana mała* 1882 [SG III: 154]; *Horożana Mała* 1931–1938 [SMRP: 537]; *Мала Горожанка* 1968 [ІМСУ(Лв.): 472].

Структурно назва цього НП – це ад’єктивно-субстантивне утворення з розмірно-просторовим диференційним компонентом *Мала*. Про походження базового компонента див. вище: *Велика Горожанка*. Пояснення походження ойконіма див. ще: *Horożana Mała* [Czapla: 82]; *Горожанна Мала* [Худаш 2006: 62].

Велика Калинка, Гор. р-н, Льв. [АТУ: 177].

Дата заснування НП невідома. Перейменування у 2008 році кол. хутора *Калинка у село *Велика Калинка*. *Калинка [Мала] – поселення (хутір) мале за розміром. Після того як назване поселення розрослося до розмірів села, воно отримало назву *Велика Калинка*. Тут маємо розмірну видову антонімічну пару *Велика* – *Мала*. Адекватив *Мала* у назві *Калинка* домислюється на рівні фонових знань.

Опорний компонент *Калинка* – відапелятивне утворення (< *калинка* ‘маленька калина’ (пор. ОН *Калинка*) [СУМ XVI-пп. XVII 14: 21]; ум. *оть калина* [Гр. II: 210]). Порівняймо ще: *Калинка* (х. Зол., Льв.; х. Перем., Льв.) [Худаш 1995: 262].

Велика Тур’я, Дол. р-н, І-Ф. [АТУ: 124]; *de Turza* 1486, *villam Turye* 1494 [AGZ IV: 200; XV: 571]; 1578 р. [ІМСУ(І-Ф.): 223]; *Thurza* 1578 [Żdź XVIII/1: 83]; *Turza Wielka* (XVI w.), z. lw. (*Żurawna*) [Atl. Jabł. m. 3]; *Turza Wielka* 1785–1820 [ЙФМ: 309]; *Turza Wielka* 1891 [SG XII: 663]; *Turza Wielka* 1931–1938 [SMRP: 1765]; *Велика Тур’я* 1962 [ІМСУ(І-Ф.): 223].

Базовий компонент *Тур’я*, услід за М. Л. Худашем, можна вважати відантропонімним посесивним утворенням (< ОН *Тур’я* + *-*ьja*) типу “*Тур’я* слобода, воля” [Худаш 1995: 286]. Псл. антропооснова **Tur-* та базовий безафіксний антропонім **Тур’я* ретельно реконструйовано В. П. Шульгачем, на підставі наявності ряду топонімів із цим компонентом (укр., білор., рос.) + посесив на *-ов’я* [Шульгач II: 138–139]. Означальний компонент *Велика* містить вказівку на розміри поселення, утворюючи антонімічну пару з ННП *Мала Тур’я* (див. нижче). Див. також: *Тур’я Велика* [Худаш 1995: 286], *Turza Wielka* [Czapla: 196].

Мала Тур’я, Дол. р-н, І-Ф. [АТУ: 124], *Turza* (pow. żydacz.) *pół mile od Doliny/Turza* 1578 [Żdź XVIII/1: 79]; *Turza Gniła* (XVI w.) [Atl. Jabł. m. 2]; *Turza* 1659 [Lustr. 1661–1665/II: 100–101]; *Turza Gniła/Turza Mała* 1785–1820 [ЙФМ: 309]; *Turza Mała/Gniła* 1891 [SG XII: 662]; *Туржа мал./Turza mał.* 1905 [ПГН: 3]; *Turza Mała* 1931–1938 [SMRP: 1765]; *Мала Тур’я* 1962 [ІМСУ(І-Ф.): 5].

Ад’єктивний компонент *Мала* створює антонімічну пару (вказівка на менші розміри поселення та вторинність появи) до назви *Велика Тур’я*. Наявна фіксація в SG за 1891 р. (див. вище) назви НП *Тур’я* з ад’єктивом *Гнила* (пол. *Gniła Turza*) додатково вказує на особливість ландшафту, тобто на розташування поселення у вологій місцевості (< апел. *гнилий* ‘сповнений вологи; дощовий, туманний’ [СУМ II: 93]; пол. *zgniły* [SW VIII, z. 44: 475]). Пояснення походження базового компонента *Тур’я* див. *Велика Тур’я*. Див. також пояснення: *Тур’я Мала* [Худаш 1995: 286], *Turza Mała* [Czapla: 196].

Велике Колодне[о], К.-Буз. р-н, Льв. [АТУ: 180]; *Actum in Klodno* 1389, *de Klodno* 1437, *in villa Clodno/Kłodno/Kłodno Wielkie* 1470 [AGZ II: 32; V: 87; XV: 454, nr 3473]; 1389 р. [ІМСУ(Льв.): 436]; *Clodno* 1515, *Kłodno* 1578 [Żdź XVIII/1: 74, 160]; *Kłodno W.* (XVI w.) [Atl. Jabł. m. 3]; *Kłodno (wielkie, po rusku Kołodno)* 1883 [SG IV: 185–186]; *Kłodno Wielkie* 1931–1938 [SMRP: 708]; *Велике Колодне* 1968 [ІМСУ(Льв.): 436]. Порівняймо структурно й значеннєво близькі ННП: укр. *Колодно* (Тяч. р-н, Зк.), *Колодно* (Збар. р-н, Тр.); пол. *Kłodne, Kłodno* (2), *Kłodzinek, Kłodzino* (4) [NMP IV: 524–526], а також блр. *Колодне*.

В основі – апел. укр. *колода* 1. *Стовбур зрубаного дерева, очищений від гілля*; 2. *Обрубок товстої деревини з видовбаною серединою, який використовують як вулик, човен, ночви і т. ін.* [СУМ IV: 228], 1. *Колода, бревно* (пор. також: 8. *Улей*) [Гр. II: 270], пол. *kloda* ‘рієнь, kłoc; słupek’ [Sstp III: 295], а також пол. говірк. *rodzaj ula* [SW II: 372]. ОН пол. *Kłoda* [SSNO III: 25]. Як культурову, град, оточений колодами дерева, пояснює назву *Kłodno Wielkie* А. Чапля [Czapla: 98].

***Малі Колоденці (Колоденці)**; зг. як пол. *Kłodzienko* [SG: 185] під 1883 р. розташовані на відстані 5,6 км від с. Велике Колодно. Пліуральна назва мешканців

‘колоденці’ – переселенці з Колодного (Великого Колодного) – зазнала подальшої онімизації. На рівні фонових знань Колоденці можуть домислюватися як *Малі*, тобто засновані пізніше (після Великих Колоденців).

Великий Любінь, Гор. р-н, Льв. [АТУ : 177]; *de Lubynia/Lubień Wielki* (pd. Gródek) 1440, *Lubień Ml. i Wk.* (Lwów) 1450 (у середині XV століття селище було поділене на дві частини: Великий і Малий Любінь), *Lubień Mały* (pd. Gródek)/*Lubienie* (Jaworów) 1452, *in villam Lubynye/Lubinie/Lubinie Wielkie/Lubień Wielki* 1467, *villas suas Lubynye* 1470, *Bielykoń/Byelykonum ad Lubień (tenuta/dzierżawa)* 1471, 1472 (у середині XV століття селище було поділене на дві частини: Великий і Малий Любінь) [AGZ IX: 137; XIII, nr 3713; XIV: 9, 336, nr 2245; XV: 66, 423, 821, 957, 1005; XVI: 85, 788]; *Dolina/Dębowa Dolina ad Lubień Wielki/Lubinie Wielkie* (Maius), *Maius Lubnye* 1448 [MRPS I: 3, 40]; *Lubienie*, z. lw., pow. jaworow., *villas nostras regias... Lubinnye* 1539 [ALS V: 304-305]; *Liubinia Maior* 1578 [Żdź XVIII/1: 63]; *Lubienie Wielkie* (XVI w.), z. lw. (Jaworów) [Atl. Jabł. m. 2]; у середині XVII століття Великий Любінь було відбудоване після знищення татарськими набігами 1624 і 1648 років; *Lubienie Wielkie/Lubiń Wielki* 1785–1820 [ЙФМ: 184]; *Lubienie* 1790 [RGLPrzem. (9)]; *Lubienie Wielkie* 1790 [RGLSamb. (10)]; *Lubień Wielki* 1884 [SG V: 405]; *Lubień Wielki* 1931–1938 [SMRP: 911]; Великий Любінь 1968 [ІМСУ(Ль.): 227]. Порівняймо ще пол. ННП: *Lubinia, Lubiń Mały, Lubiń Wielki* [NMP VI: 204–205, 216–217].

У базовому компоненті назви правомірно вбачаємо реконструйовану В. П. Шулькачем ойконімну праслов'янську базу *L'ubunь (порівняймо ННП: укр. Любінь, Любині, рос. Любыни, Любыня, слн. Ljubinj, ч. Lubynь) з антропонімною основою Люб-/люб-+ суф. -инь (< унь) [10: 21]. Відантропонімною цю назву НП вважають ще: а) В. Лучик, виводячи її від *ОН Любень/Любінь (< Любомиръ, Любомиль, Любогость) + -жь [ЕСТУ: 106]; б) М. Худаш ойконім виводить від ОН Люба із суфікса посесивності -ине (< Любине як однієї з форм фіксації) [Худаш 1995: 130–131]. До фізіографічних зараховує ойконім *Lubień Wielki* А. Чапля (< пол. *lub* ‘kora’, ‘rodzaj przeddachowania’) [Czapla: 117–118].

Малий Любінь, Гор. р-н, Льв. [АТУ: 177]; *de Lubin parva* 1446, *in Maiori Lubynye* 1450, *Lubień Mały* (pd. Gródek) 1452, *de Lubynye* 1467 [AGZ II: 125; XIV: 290, 336; XV: 423]; *Lubinie Małe* (Minus)/*Minus Lubynye* 1448 [MRPS I: 1, 40]; *Liubinia Minor* 1578 [Żdź XVIII/1: 63]; *Lubienie Małe* (XVI w.), z. lw. (Jaworów) [Atl. Jabł. m. 2]; *Lubienie Małe/Lubień Mały* 1785–1820 [ЙФМ: 184]; *Lubienie Małe* 1790 [RGLSamb. (10)]; *Lubień Mały/Lubieńko, Lubińko* 1884 [SG V: 405]; *Lubień Mały* 1931–1938 [SMRP: 911]; Малий Любінь 1968 [ІМСУ(Ль.): 227].

Малий Любінь – ад'єктивно-субстантивне утворення, в якому прикметник *малий* вказує на розмір поселення стосовно сусіднього НП Великий Любінь як на антонімічну видову пару. Про походження базового компонента *Любінь* див. *Великий Любінь*. Ще про походження ННП див.: *Любінь Малий* [Худаш 1995: 131], *Lubień Mały* [Czapla: 117].

Великий Полюхів, Зол. р-н, Льв. [АТУ: 179]; *Poluchow* 1389 [ZDM IV: 67]; *villae eiusdem Poluchow/Poluchów* (Gliniany, pow. Przemyszlany) 1441, *Poluchow* 1458, *in Poluchow* 1475 [AGZ II: 106, 107, 123, 218; V: 195; XV: 206]; *Poliuchow* 1578 [Żdź XVIII/1: 70]; *Poluchow* (XVI w.) [Atl. Jabł. m. 2]; *Poluchowa* 1649 [ЖУР V: 209]; *de villa Poluchow* 1649 [ЖУР V/2: 205]; *Poluchow Wielki* 1785–1820 [ЙФМ: 243];

Wielkopole 1790 [RGLLeop. (12)]; Poluchow Wielki 1931–1938 [SMRP: 1342]; Великий Полюхів 1968 [ІМСУ(Лв.): 398].

Базовий компонент Полюхів з огляду на посесивний суф. *-овъ (> -ів)* видається за можливе виводити з незасвідченої ОН *Полюх (див. також: *Полюхів Великий* [Худаш 2004: 276–277]) з огляду на наявність прізвища Полюхович, яке Ю. К. Редько доречно виводить від незасвідченого прізвиська *Полюх [Редько II: 845]. Останнє, очевидно можна вважати відапелятивним утворенням (< укр. діал. полюх “житель польової місцевості”, де суф. *-ух* містить певний відтінок аугментативного характеру: “полюхами” й сьогодні досить часто називають жителів хуторів, віддалених від основних поселень (сіл) [Я. Р.]). За семантикою укр. діал. полюх можна прирівняти до ст. укр. апел. *поляннй* “полянинь” [Старч.: 601]; пор. ще: ОН Поляннй [Мор.: 153]. Див. також пояснення ойконіма: < Аполлоній (> Поллон > Полюхъ) [Худ. 2004: 276–277]; < ОН *Poluch (укр. *Полюх, з суф. *-ух*) < Polikarp) [Czapla: 157], які нам видаються не зовсім вмотивованими зі словотвірного погляду.

Малий Полюхів, Перем. р-н, Лв. [АТУ: 183]; *Nastazye de Poluchow* 1446 [AGZ XII: 148]; *Poluchów Mały* 1785–1820 [ЙФМ: 243]; Малий Полухів 1968 [ІМСУ(Лв.): 570]. Ад’єктив *Малий* [Полюхів] вказує на наявність поблизу більшого поселення – *Великий Полюхів* – та на пізнішу появу самого поселення. Пояснення виникнення опорного компонента Полюхів див.: *Великий Полюхів*. Ще про етимологію див.: *Полюхів Малий* [Худаш 2004: 277], *Poluchów Mały* [Czapla: 157].

Великі Глібовичі, Перем. р-н, Лв. [АТУ: 183]; Великі Глібовичі 1442 р. [ІМСУ(Лв.): 569]; *Chlebowice Wielkie* (pd. Bóbrka) 1442, *de Hlebowicze* 1442, *Hlebowicze* 1446, *Hlebowicze* 1447, *ville Hlebowicze* 1464, *Chlebowice/Chlebowiec/Hlebowicze* (Bóbrka), *in villa Hlebowicze in distr. Leopold. sita* 1485 [AGZ IV: 169; IX: 94; XIV: 69, 236; XV: 231]; *Hlebowicze* 1578 [Ždž XVIII/1: 72]; *Chlebowice Wielkie* (XVI w.), z. lw. (Gliniany/Bóbrka) [Atl. Jabł. m. 2]; *ze wsią Hlibowiczami* 1661–1665 [Lustr. 1661–1665/II: 24]; *Chlebowice wielkie* (Hlibowice w XVI–XVII w.) 1880 [SG I: 582]; *Хлебовице вельке/Chlebowice wielkie* 1905 [ПГН: 55]; *Chlebowice Wielkie* 1931–1938 [SMRP: 226]; *Великі Глібовичі* 1968 [ІМСУ(Лв.): 560, 569].

ОН д-рус. Глѣбъ (980) [Туп.: 106, 107] Глѣбъ (1349 р.) [ССУМ I: 245], Глѣб/Glјeb [Пач.: 43], Глѣбъ [Мор.: 62].

До речі, автор останнього цитованого джерела, М. Морошкін, вказує на вживання імені Глѣбъ як Хлѣбъ, очевидно, вважаючи оглушення *z > x* наслідком асоціації з ім. *хліб*. Проте не виключає бачення в основі цього імені ц.слов. дієслівного кореня *углыбитъ* [Мор.: там же], можливо, у значенні дієсл. *углубати* ‘погружати в глибину’ [Гр. IV: 314]. Тобто семантику імені *Гліб* можна метафорично можна тлумачити як ‘глибокий’, тобто ‘надійний, ґрунтовний і ін.’ Традиційно ж імя Гліб виводять від сканд. *Gudleifr* ‘Бог’ (нім. *Gottlieb*) [Трійняк: 90]. Див. також тлумачення походження назви: *Chlebowice Wielkie* [Czapla: 50].

**Малі Глібовичі (Глібовичі/Свірзькі Глібовичі)*, Перем. р-н, Лв. [АТУ: 183]; 1442, *de Hlebowicze* 1442, *Chlebowice świrskie* (z. Przemyślany), *Hlebowicze* 1446, *Hlebowicze* 1447, *ville Hlebowicze* 1464, *Chlebowice/Chlebowiec/Hlebowicze* (Bóbrka), *in villa Hlebowicze in distr. Leopold. sita* 1485 [AGZ IV: 169; IX: 94; XIV: 69, 236; XV: 231]; *Hlebowicze* 1578 [Ždž XVIII/1: 72]; *Hlebowice Swirskie*, z. lw. (Glinian/Bóbrka) [Atl. Jabł. m. 2]; *ze wsią Hlibowiczami* 1661–1665 [Lustr. 1661–1665/II: 24]; *Chlebowice*

świrskie (Hlibowice w XVI–XVII w.) 1880 [SG I: 582]; Chlebowice Świrskie 1931–1938 [SMRP: 226]; Глібовичі Свірзькі 1968 [ІМСУ(Лв.): 560, 569].

Диференціюючим членом тут виступає атрибутив Свірзькі, виражений відносним прикметником, що вказує на локалізацію поселення на р. Свірж [СГУ: 578]. По суті, він виступає замість адектива *малий* ймовірної бінарної опозиційної пари *Великі Глібовичі – Свірзькі [Малі] Глібовичі*. Відстань між цими НП становить 10–12 км. Див. також пояснення походження назв НП: *Chlebowice Świrskie* [Czapla: 50].

Великі Грибовичі, Нест. р-н, Лв. [АТУ: 182]; Grzebienice/Grzybowice/Grzybowice W. (Lwów) 1412, in *Grzybowicze* 1440 [AGZ XIV: 2; XVIII, nr 3671]; Грибовичі 1435 [Розов: 31]; Hrebowicze 1578 [Żdź. XVIII/1: 76]; Grzybowice Wielkie (XVI w.) [Atl. Jabł. m. 3]; Grzybowice 1649 [ЖУР V: 216]; Grzybowice Wielkie 1785–1820 [ЙФМ: 88]; Grzybowice Wielkie 1790 [RGLLeop. (12)]; Grzybowice wielkie 1881 [SG II: 894]; Grzybowice Wielkie 1931–1938 [SMRP: 502]; Великі Грибовичі 1968 [ІМСУ(Лв.): 532].

Базовий компонент назви є відпатронічним (< слов. автохт. ОН Грибъ (1488 р.) [Туп.: 119], [Демчук 1988: 23, 26, 129], Грибъ Иवेशневич(ъ) (1439, 1488 рр.) [ССУМ I: 262]; пол. Grzyb [SSNO II: 224]) + суф. *-овичі*, який тлумачимо, як: “поселення роду Грибів – *Грибовичі*”. Атрибутивний антонімічний член *Великі* вказує на розміри поселення та час його первинного заснування стосовно ННП *Малі Грибовичі* (поясн. походж. див.: *Малі Грибовичі*). Про давність поселення свідчать виявлені тут городища X–XIII ст. [6: 21, 95], [7: 87–91]. Див. також інші пояснення: *Грибовичі Великі* [Худаш 2004: 86–87], *Grzybowice Wielkie* [Czapla: 76].

Малі Грибовичі (кол. Грибовичі Малі), Нест. р-н, Лв. [АТУ: 182]; Grzybowice Małe (XVI w.), z. lw. (Szczerec) [Atl. Jabł. m. 2]; Grzybowice Małe 1785–1820 [ЙФМ: 88]; Grzybowice Małe 1790 [RGLLeop. (12)]; Grzybowice małe 1881 [SG II: 894]; Grzybowice Małe 1931–1938 [SMRP: 502]; Малі Грибовичі 1968 [ІМСУ(Лв.): 532].

Словосполучення з ад’єктивним протиставним компонентом *Малі* як вказівка на розміри та пізніше (порівняно з ННП *Великі Грибовичі*) його заснування. *Малі Грибовичі* знаходяться на відстані 2 км на захід від *Великих Грибовичів*. Пояснення походження опорного компонента *Грибовичі* див.: *Великі Грибовичі*. Тлумачення походження ННП див. ще: *Грибовичі Малі* [Худаш 2004: 87], *Grzybowice Małe* [Czapla: 76].

Великі Гори, Яв. р-н, Лв. [АТУ: 189]. Засноване 1444 р.

Великі Дідушичі, Стр. р-н, Лв. [АТУ: 187]; Dzedoszyce 1371 [ZDM III: 254]; Дѣдошичи 1413 [ССУМ I: 337]; *de Dedoschycze* 1464, *z Dzeduszyce* 1734 [AGZ VII: 105; XXIII: 108]; *villam Dzadoschicze* 1469 [Żdź. XVIII/1: 17]; Dzedzeschicze 1515, Dzedossicze 1578 [Żdź. XVIII/1: 19, 80]; Wie: Dzeduszyce (XVI w.), z. lw. (Żurawna) [Atl. Jabł. m. 3]; Dzedoszyce 1649 [ЖУР V: 213]; Dzeduszyce Wielkie 1785–1820 [ЙФМ: 100]; Dzeduszyce Wielkie 1790 [RGLStr. (13)]; Dzeduszyce wielkie 1881 [SG II: 270]; Dzeduszyce Wielkie 1931–1938 [SMRP: 387]; Великі Дідушиці 1968 [ІМСУ(Лв.): 715].

Базовий компонент *Дідушичі* складної атрибутивно-субстантивної назви *Великі Дідушичі* можна вважати відпатронічним: < ст. укр. ОН *Дѣдухъ + суф. *-ичи* (*-ичі*). Порівняймо ОН: д-рус. Дѣдухъ [Туп.: 197], Дѣдошъ [Мор.: 81]; пол. Dziadosz [SSNO I: 552]), а також прізвище Дідух, 1787 р. [Чучка: 198]. Тобто *Дідушичі* – це

піддані або родина *Дідуха. Сам антропонім *Дідух зараховуємо до відпрізвиськових (< апел. дід 1. *батьків або материн батько*; 2. *чоловік похилого віку*; заст. *убогий, безпритульний чоловік похилого віку, старець* [СУМ II: 299] + аугм. суф. -ух), тобто *дідушичами могли в переносному значенні називати мешканців-злидарів, котрі проживають у бідному селі. Адективний компонент *Великі [Дідушичі]* вказує на розміри поселення та створює антонімічну пару з назвою НП *Малі Дідушичі*, розташованого га відстані 5,1 км (див. нижче). Див. також тлумачення походження ойконіма: *Великі Дідушичі* [Худаш 1995: 92–93], *Dzieduszyce Wielkie* [Czapla: 70].

Малі Дідушичі, Стр. р-н, Льв. [АТУ: 187]; Ма: *Dzieduszyce* (XVI w.), z. Iw. (Żurawna) [Atl. Jabł. m. 3]; *Dzieduszyce Małe* 1785–1820 [ЙФМ: 100]; *Dzieduszyce Małe* 1790 [RGLStr. (13)]; *Dzieduszyce małe* 1881 [SG II: 270]; *Dzieduszyce Małe* 1931–1938 [SMRP: 387]; *Малі Дідушиці* 1968 [ІМСУ(Льв.): 715].

Про походження базового компонента *Дідушичі* в назві *Малі Дідушичі* – див. вище: *Великі Дідушичі*. Адектив *Малі* вказує на менші розміри поселення порівняно з НП *Дідушичі Великі*. Пояснення етимології цього ойконіма див. також: *Дідушичі Малі* [Худаш 1995: 93]; *Dzieduszyce Małe* [Czapla: 69–70].

Великі Передримихи (кол. *Передриміхи*; див. також *Малі Передримихи*), Нест. р-н, Льв. [АТУ: 182] (село мало руське право [Persowski: 42]): *Przedrzymiechy Wielkie i Małe/Przedrzymichy/Przedrymechi* (Wkie) (w. Żółkiew)/*in villa Przedrzymiechy/curia Przedrymechi dictam i distr. Lem./Przedrymechi* 1386, *Przedrzymichy* (Żółkiew) 1396, 1463, 1474, 1496, *wieś Przedrzymiechy* 1651 [AGZ I: 65; II: 13, 21; XV: 430, nr 3231; XVIII: 605, nr 2331, 2340, 2540]; *et Przedrzymiechi* 1442 [ZDM VIII: 243]; *Przedrzymiechi*, z. Iw., pow. Iw., *Przedrzymiechi* 1444, *villis ... Przedrzymiechi et districtu Leopoliensi* 1473 [ML: 95, 130, 136]; *Przedrzymiechi* 1485 [MRPS I: 92, nr 1796]; *Przedrzymiechi* 1515, *in villa Przedrzymiechi* 1469, *Przedrzymiechi* 1578 [Żdź. XVIII/1: 15, 69, 160]; *Przedrzymiechy* (XVI w.) [Atl. Jabł. m. 2]; *Przedrzymiechy* (Mierzwica) 1661–1665 [Lustr. 1661–1665/II: 52]; *Przedrzymichy* 1785–1820 [ЙФМ: 230]; *Przedrzymiechy Małe i Wielkie* 1888 [SG IX: 138]; *Przedrzymichy Wielkie* 1931–1938 [SMRP: 1382]; *Передриміхи* 1968 [ІМСУ(Льв.): 538].

Версія про етнічне походження цієї назви прізвиськового типу, що вказує на чоловіків, котрі в чагарниковій місцевості наражаються на небезпеку пошкодити калитку [Czapla: 162–163], є, зрозуміло, народноетимологічною та жаргівливою. Очевидно, частково має рацію М. Худаш, вважаючи її відпрізвиськовою (< *Передримѣхъ*: дри (< дъри = дери) + мѣхъ) плюраліною службовою назвою іронічно-зневажливого характеру із ще давньоруською вказівкою на рід заняття мешканців – “передирання міхів”, тобто вичинювання хутра (шкіри) [Худаш, Демчук 1991: 79–80]. Назва може бути також і родовою: поширення прізвиська *Передримѣхъ* на його мешканців. Диференційний член *Великий* у плюраліній формі (*Великі*) виступає в локативній функції, як протиставлення до розташованого поруч НП *Малі Передримихи*, Нест. р-н, Льв. (див. нижче). Порівняймо також тлумачення походження цієї ННП: *Передриміхи (Великі Передриміхи)* [Худаш, Демчук 1991: 79–80], *Przedrzymichy Wielkie* [Czapla: 162].

Малі Передримихи, Нест. р-н, Льв. [АТУ: 182]; *Przedrzymichy* (Żółkiew) 1396; *Przedrzymiechy Wielkie i Małe* 1386, 1463, 1474, 1496 [AGZ II: 13; XV, nr. 3231; XVIII: 605, nr. 2540]; *Przedrzymiechi*, z. Iw., pow. Iw., 1473: *villis ... Przedrzymiechi et districtu Leopoliensi* 1444 [ML: 130, 136]; *in villa Przedrzymiechi* 1469 [Żdź. XVIII/1: 15]; 1485

[MRPS I: 1796]; Przedrzymiechy (Mierzwica) 1661–1665 [Lustr. 1661–1665/II: 52]; Przedrzymiechy Małe 1888 [SG IX: 138]; Przedzrymichy Małe 1931–1938 [SMRP: 1382]; Малі Передриміхи 1968 [ІМСУ(Ль.): 539].

У ННП *Малі Передриміхи* диференційний член *Малий* у плюральній формі (*Малі*) виступає в локативній функції, як протиставлення до розташованого поруч НП *Великі Передриміхи*. Детальніше про походження базового компонента назви – *Передриміхи* – див. *Великі Передриміхи*, Нест. р-н, Льв. Див. також: *Przedzrymichy Małe* [Czapła: 162–163].

Великі Підліски, К.-Буз. р-н, Льв. [АТУ: 180]; Podlesky 1392 [ZDM VI: 101]; Podlyeski 1515, Podlieski 1578 [Żdź XVIII/1: 72, 152]; Podliski wielkie (XVI w.) [Atl. Jabł. m. 2]; *wieś Podleski* 1661–1665 [Lustr. 1661–1665/II: 47]; Podliski Wielkie 1790 [RGLLeop. (12)]; Podliski Wielkie 1887 [SG VIII: 430]; Podliski Wielkie 1931–1938 [SMRP: 1318]; Великі Підляски 1968 [ІМСУ(Ль.): 437].

Плюральний базовий компонент назви села *Великі Підліски* – апел. мн. *підліски* – вказує на локативно-фізіографічне розташування поселення та жителів **підлісків* (*підлісян*); пол. *podlasiak, podlasianin, podlaszanin* (мн. *podlasiacy*) ten, со mieszka pod lasem, mieszkaniem podlasia [SW IV: 369], які проживають в околиці під лісом, у *підліску* (< апел. *підлісок* “кущі та зовсім молоді дерева, що ростуть у нижньому ярусі, нижній частині лісу” [СУМ VI, с. 450]; пол. *podlasie* miejsce, okolica pod lasem [SW IV: 369]). Означальний член *Великі* у цій складній назві вказує на розміри поселення порівняно з ННП *Малі Підліски* (див. нижче). Див. також інші пояснення походження: *Підліски Великі* [Худаш 2006: 192–193]; *Podliski Wielkie* [Czapła: 153]. Порівняймо ще ННП: *Підліски* (Дол. р-н, І-Ф., Вл., Рв.) [АТУ: 124, 426].

Малі Підліски, Нест. р-н, Льв. [АТУ: 181]; Podlyeski 1515, Podlieski 1578 [Żdź. XVIII/1: 74, 168]; Podliskie (XVI w.) [Atl. Jabł. m. 3]; Podliski Małe 1790 [RGLZołk. (11)]; Podliski Małe 1887 [SG VIII: 429]; Podliski Małe 1931–1938 [SMRP: 1318]; Малі Підліски 1968 [ІМСУ(Ль.): 537].

Етимологію опорного компонента *Підліски* нами подано у складній ННП *Великі Підліски* (див. вище). В ойконімі *Малі Підліски* адективний компонент *Малі* вказує на малі розміри цього НП порівняно з *Великі Підліски* та створює з ним антонімічну пару. Див. ще пояснення цього ойконіма іншими дослідниками: *Підліски Малі* [Худаш 2006: 193]; *Podliski Małe* [Czapła: 153].

***Великі Фільварки** (с. у кол. Бр. пов.), Folwarki Wielkie (XVI w.) [Atl. Jabł. m. 2]; Folwarki wielkie 1881 [SG II: 397]; Folwarki Wielkie 1931–1938 [SMRP: 413].

Базовий компонент *Фільварки* назви неіснуючого сьогодні поселення **Великі Фільварки* – це онімізація апелятива *фільварок* “маєток з будівлями; хутір або виселок” [ЕСУМ VI: 99]; (пол. *folwark* “1. mała wioska, leżąca obok dużej, oddzielna część wsi, przysiółek. 2. majątność, grunt z zabudowaniem” [SW I/z. 1: 759], “same budynki mieszkalne i gospodarcze” [Sstp. II: 362]), вжитого у формі множини. Означальний компонент *Великі* вказує на розміри НП порівняно із ННП *Малі Фільварки* (див. **Малі Фільварки*), розташованого поруч. Див. також пояснення цієї назви: *Folwarki Wielkie* [Czapła: 72].

***Малі Фільварки** (с. у кол. Бр. пов.), Folwarki M. (XVI w.) [Atl. Jabł. m. 3]; Folwarki Małe 1881 [SG II: 397]; Folwarki Małe 1931–1938 [SMRP: 413].

Ад'єктивний компонент *Малі* назви НП ***Малі Фільварки** вказує на розміри більшого поселення – ***Великі Фільварки**, що знаходилося поблизу. Про походження назви опорного компонента *Фільварки* див. ***Великі Фільварки**. Див. також тлумачення ННП: *Folwarki Małe* [Czapła : 72].

Великополе, Яв. р-н, Льв. [АТУ: 189]; початок XV ст. [ІМСУ(Льв.): 925]; Wyelępole 1442, Wyelikepolie (урочище), Wielkopole (pd. Janów) 1443, Wyelępole 1470, Wyelkie Polye 1485 [AGZ II: 113; III: 247; IX: 29; XIV: 72, 74, 592]; Wyelękye Polye 1515, Wielopolie 1578 [Żdź. XVIII/1: 76, 152]; Wieliopolie (Глиняни) 1564–1565 [Lustr. 15641565: 171–172]; Wielkopole (XVI w.), z. lw. (Żółkiew) [Atl. Jabł. m. 2]; Wielkopole, z. lw., pow. lw., 1639 [SGL., t. 390: 1241–1242]; 1644 [SGBus., t. 21: 1052–1053]; Wielkopole 1661–1665 [Lustr. 1661–1665/II: 57, 61]; Wielkopole 1785–1820 [ЙФМ: 49]; Wielkopole 1892 [SG XIII: 347]; Wielkopole 1931–1938 [SMRP: 1824]; Великополе 1968 [ІМСУ(Льв.): 925].

ННП є онімізованим субстантивованим словосполученням *велике поле* (< прикм. *великий* 'значний своїми розмірами, величиною; протилежне *малий*' [СУМ I: 318] + ім. *поле* 'безліса рівнина, рівний великий простір' [СУМ VII: 61]) зі сполучним голосним *о* та з локалізаційно-просторовою семантикою: вказівка на заснування поселення на *великому полі*. Фіксація 1442 р. (див.) у формі *Wyelępole* зберігає старопольський прикм. *wielī duży, znaczny pod względem rozmiarów* [Sstp X: 160] + ім. пол. *pole* 'obszar ziemi zdalny do uprawy, ziemia, rola, gleba, grunt' [SW IV: 525]. Антонімічної видової (розмірної) пари цей ойконім не має. Порівняймо також етимології: *Великопільськ* (х. Вижн., Чрв.), *Великополе* (Сян., РП; Яв., Льв.) [Худащ 2006: 31]; *Wielkopole* [Czapła: 201–202].

***Желехів Великий** (суч. Великосілки, К.-Буз. р-н, Льв. [АТУ: 180]) 1393 р. [ІМСУ(Льв.): 447]; 1417 (поселення на Руському праві) [Persowski: 34]; Żelechow 1427; *in Szelechow* 1433, Zelechow 1456, *de Zelyechow* 1464, Zelechow 1499 [AGZ V: 72; VII: 105; IX: 42; X: 3; XV: 48, 105]; *super villam Zelechow* 1469, 1515, 1578 [ŻDź XVIII/1: 18, 69, 115]; *z Żelechowa* 1526 [AGZ X: 25]; *Żelichow wielki* (XVI w.) [Atl. Jabł. m. 2]; *Żelechow* 1785–1820 [ЙФМ: 112]; *Zelichow Wielki* 1790 [RGLZłocz. (14)]; *Żelechow Wielki* 1893 [SG XIV: 766]; *Żelechów Wielki* 1931–1938 [SMRP: 2031]; *Желехів Великий* (Великосілки) 1968 [ІМСУ(Льв.): 437].

Базовий компонент *Желехів* варто вважати посесивним утворенням від ОН *Желех* [1: 74] із кореневою антропоосною пол. *Żel* [SSNO VI: 357], чеськ. *Žel* [Sv.: 312] (порівняймо імена-композиції: псл. **Želimyslъ* [Шульгач IV: 42], пол. *Żelislav* [SSNO VII: 362]; д-рус. *Желиборъ, Желиславъ* [Мор.: 84], Желимир/*Želimir/Želislav* [Пач.: 112],) + суф. *-iv* (< *овъ*). Порівняймо ще сучасне похідне відойконімне прізвище *Желехівський* із вказівкою на походження або місце проживання особи (НП Желехів, Льв.) [Редько I: 358]. Плуральна назва *Великосілки* є субстантивованим словосполученням, утвореним від прикметника *великий* 'значний своїми розмірами, величиною; протилежне *малий*' [СУМ I: 318] та іменника (мн.) **сілки* 'люди, що оселилися' зі сполучним голосним *о*, тобто семантично – це: 'люди, котрі осіли (оселилися), створивши велике поселення'. Див. також: *Желехів Великий* [Худащ

1995: 102]; *Żelechów Wielki* [Czapla: 219]. Порівняймо структурно й значеннєво близькі ННП: укр. Великосілля (Крм., Льв., Чрв.) [АТУ: 373].

***Желехів Малий** (також Малосілки – об'єднане з НП Великосілки); *Żelichow mały* XVI w. [Atl. Jabł. m. 2]; *Żelechow Mały* 1785–1820 [ЙФМ: 112]; *Zelichow Mały* 1790 [RGLZłocz. (14)]; *Żelechow Mały* (także *Duszny Kąt*) 1893 [SG XIV: 766]; *Żelechów Mały* 1931–1938 [SMRP: 2031].

Плюральна назва НП *Малосілки* – це субстантивоване словосполучення, утворене з прикметника *малий* 'невеликий розміром, незначний величиною; протилежне великий' [СУМ IV: 606] та іменника (мн.) **сілки* 'люди, що оселилися (< дієсл. *селитися* 'влаштовуватися жити на незаселених місцях; оселятися, поселятися' [СУМ IX: 118]) зі сполучним голосним *о*, тобто семантично – це: 'люди, котрі осіли (оселилися), створивши мале поселення, розташоване поруч із великим (Великосілки)' (див. пояснення ННП Великосілки). Побічну ж назву *Душний Кут* (пол. *Duszny Kąt*) пояснюємо як поєднання прикметника *душний* 'з високою температурою повітря, що насичене вологою' [СУМ I: 449] та іменника *кут* 'частина якої-небудь території, місцевості' [СУМ IV: 417], тобто кут поселення, з можливим значенням: 'задушлива (душна) місцевість'. Пояснення походження базового компонента *Желехів* – див. *Желехів Великий*. Див. також тлумачення: *Желехів Малий* [Худащ 1995: 102]; *Żelechów Mały* [Czapla: 219]. Порівняймо структурно й значеннєво близькі ННП: укр. Малосілка (Жт.) [АТУ: 86].

Голоско Велике**/Голоско Мале** (с. у кол. Пуст. пов.; теп. у складі м. Львів); Головсько 1401 р. [5: 103]; *Hołosko Małe i Wielkie* (Lwów)/*Hołosko* 1413, *Holosko* 1423, *Hołosko* 1463, *Hołosko* 1464, *Hołosko* 1489, *Olhowsko* 1497, *pod Hołoskowem* 1663 [AGZ I: 66; IV: 31, 84, 120; VI: 79; IX: 84, 159; XV, nr 2031]; *Hołosko* 1499, 1536, 1537, *Hollowsko* 1543, 1545, 1546, 1548, 1549, 1550, *Hołoszko* 1504, *Hołosko* 1519, 1524, 1531, *Hołosko maior* 1542 [ЦДІАЛ, Ф. 52, оп. 2, спр. 8, арк. 791, 910; спр. 9, арк. 277, 503; спр. 10, арк. 487, 574, 643, 713, 13741375, XLIV; спр. 11, арк. 1617, 377, 475, 730731, 892893, 1054, 1080, 10871088, 1099]; *Голоско Велике й Мале* 1500 р. [5: с. 103]; *Hołosko* 1515 [Żdź XVIII/1: 157]; *Wieś Hołosko Radziecka*/Majus *Hołosko* 1570, *Hołosko małe*, *Hołosko wielkie* 1608 [ЦДІАЛ Ф. 52, оп. 1, спр. 108, арк. 18 зв., спр. 391, арк. 25–26]; *Holesko małe/Holesko wielkie* (XVI w.) [Atl. Jabł. m. 2]; *Hołosko Wielkie/Hołosko Małe* 1785–1820 [ЙФМ: 83]; *Holosko Małe/Holosko Wielkie* 1790 [RGLLeop. (12)]; *Hołosko małe/Chołosko wielkie* 1882 [SG III: 106]; *Hołosko Małe* 1931–1938 / *Hołosko Wielkie* 1931–1938 [SMRP: 529]; Головсько 1968 [ІМСУ(Льв.): 14].

ННП *Голоско Велике* й *Голоско Мале* розглядаємо разом як атрибутивно-субстантивні конструкції з диференціюючими компонентами *великий* та *малий* (вказівка на розміри). Як свідчать історіографи, *Голоско Велике* займало 9 зі 100 міських ланів Львова, а *Голоско Мале* – 7. Засновником першого вважається міщанин Ціммерман, другого – міщанин Ян Ганель [14: 461].

Опорний компонент ойконіма *Голоско* (варіант *Головско*) можна розглядати як реконструкцію можливого гідрографічного терміна – апелятива **головско* на підставі наявності в говірковому масиві на Лемківщині лексеми [голоўско], згруб. *головище* пейоративна форма [Турчин: 67]. Проте суфікс *-ско* (= *-ище*) у реконструйованій лексемі може виконувати не пейоративну (згрубілу) функцію, а містити вказівку на

місце, де колись було джерело чи початок річки (в основі гідротермін *holowa* “źródło; początek rzeki, wierzchowisko” [Jurk.: 38, 137]). Проте наявність на теренах України НП типу Голосків (І-Ф., Хм.) [АТУ: 125, 302, 303], Голосковичі (Лв.) [АТУ: 176], Голоскове (Мк.) [АТУ: 197] дає змогу виокремити в цих назвах компонент *Голоско* з посесивними формантами *-ів*, *-ов* та патронімним *-овичі*. А це схиляє на думку про можливе антропонімне походження ойконіма з реконструйованого вихідного компонента **Голосьско* (в основі нечл. релятив на **-ьско* < ОН **Голоско* як гіпокористичного утворення з імен-комполітивів типу **Голославъ*) [Худаш 2004: 78–79], тобто семантично назву можна прочитувати як ‘село, що має відношення до *Голоска*’, тобто **Голосьско(е) село*. Варіант назви *Голоско* – *Головско* (з протетичним *-в-*) варто вважати діалектною рисою, характерною для наддністрянських говорів. Порівняймо також пояснення походження: *Голоско Велике*, *Голоско Мале* [Худаш 2004: 78–79]; *Hołosko Małe*, *Hołosko Wielkie* [Czapla: 79–80].

**Дорошів* (суч. *Великий Дорошів* і *Малий Дорошів*), сс. у Нест. р-ні, Лв. [АТУ: 181]; перша згадка в 1398 р. [Janeczek: 13]; Doroszów (Żółkiew)/de Drohoschewo 1442, Doroszów Wielki (pd. Kulików)/Drohoszow Parwa/de Magna Drohoschow 1445, Doroszów Mały (pd. Kulików) 1445, Drohoszów/Doroszów (Żółkiew) 1463, de Drohoschow 1464, Drohoszow 1488 [AGZ VII: 105; XIV: 61, 178, nr 4226; XV, nr 3234; XVI: 212, nr 1865]; et Drohozow 1509 [ML: 154, 229]; Drohoszow/Drohoszow Major 1515, Drohoszow/Drohosow Magna 1578 [Żdź. XVIII/1: 71, 74, 150, 155]; Doroszow Mały/Doroszow Wielki (XVI w.), z. lw. (Szczerzec) [Atl. Jabł. m. 2]; Wielki Drohosziw 1649 [ЖУР V: 214]; z Dohoroszq/ze wsiq Doroszowym 1661–1665 [Lustr. 1661–1665/II: 41, 47]; Drohoszow Wielki/Drohoszow Mały 1785–1820 [ЙФМ: 106]; Doroszow Mały/Doroszow Wielki 1790 [RGLZołk. (11)]; Dorożów/Drohoszów mały/Drohoszów wielki 1881 [SG II: 125]; Дорошовъ вельки/Doroszów wielki 1905 [ПГН: 19]; Doroszów Wielki/Doroszów Mały 1931–1938 [SMRP: 359]; Великий Дорошів 1968 [ІМСУ(Лв.): 535].

Атрибутивний член *Великий* у НП *Великий Дорошів* указує на розміри поселення та час його первинного заснування стосовно ойконіма *Малий Дорошів*, створюючи з останнім розмірно-просторову антонімичну пару *великий-малий*. Принагідно зазначимо, що *Малий Дорошів* розташований на відстані 1 км на схід від *Великого Дорошева*. Самий же базовий компонент *Дорошів* відносимо до відантропонімних утворень із посесивним суфіксом *-овъ* (> *-ів*) від вихідної особової назви **Дорош* (< Дорофій [Трійняк: 112–113]). Порівняймо укр. прізвища: *Дорош*, *Дорошевич*, *Дорошенко*, *Дорошинський* [Редько I: 325–326], *Дорош* [Чучка: 206]; пол. Drosz [SSNO I: 513]. Однак видається необхідним пояснити утворення вихідного варіанта *Дорошів*, засвідченого джерелами як **Дорогошів* (лат./пол. *Drohoschow/Drohoszow*). Відсутність повноголосся у формах типу *Drohoszow* є зрозумілою з огляду на відповідність східнослов'янського *-oro-* західнослов'янському *-ro-* (порівняймо пол. ОН Drogosz 1450 р. [AGZ XI: nr. 2585], Drogosz [SSNO I: 523]). У реконструйованій формі **Д(о)ро(г)(о)шів* також відбулася втрата в групі *-ого-* інтервокального *-z-* та стягнення *-o-*. Порівняймо структурно й значеннєво близькі пол. НП: *Droszew*, *Droszewo* (2) [NMP II: 430]. Інші версії походження цих ойконімів див.: *Дорошів Великий*, *Дорошів Малий* [Худаш 1995: 97–98]; Doroszów Mały, Doroszów Wielki [Czapla: 65].

Велика Вільшаниця (Вільшаниця)/Мала Вільшанка, Зол. р-н., Льв. [АТУ: 179]; Olszanica (pn. Gołogóry) 1440, Olschanycza/Olszanica (Złoczów) 1475, Olszanka/Olszanka Mała 1467, 1468, Olszanica 1500 [AGZ II: 85, 111, 112; XIV: 40, nr 1387; XV: 176; XIX: nr 2604]; Olsanicza 1578 [Zdź. 18/1: 69]; Olszanica (XVI w.), z. lw. (Bobrka) [Atl. Jabł. m. 2]; *Olszanica (ad Złoczów)*, z. lw., pow. lw., 1620 [SGBus., t. 12: 860–861]; Olszanica 1644 [12: 153]; Olszanica, ...*de villa Olszanica* 1660 [Lustr. 1661–1665/II: 133, 146]; Olszanica/Olszanka 1790 [RGLZłocz. (14)]; Olszanica 1886 [SG VII: 499]; Ольшаниця/Olszanica 1905 [ПГН: 38]; Olszanka Mała/Olszanica 1931–1938 [SMRP: 1189–1190]; Велика Вільшаниця 1968 [ІМСУ(Льв.): 398].

Базовий компонент назв поселень *Вільшаниця (Велика)/Вільшанка (Мала)* можна звести до прикм. *вільховий вільшаний* прикм. до вільха, зроблений з вільхи [СУМ I: 675] (пол. *olszowy, olchowy* прzym. od *olsza, olcha, olszynka* '1. zarośla z młodych olsz, *olszynowy* прzym. od *olszyna* [SW III: 766–767]; *olszowy* прzym. od *olsza; odnoszący się do olszy* [SP XVI: 323–324]) в основі апелятив *вільха* 'листяне вологолюбне дерево або кущ родини березових' [СУМ I: 675] (пол. *olsza, olcha, olszyna, drzewo olszowe* [SW III: 766]; *olsza* 'olsza drzewo z rodziny brzoźowatych, *olszyna* 'olsza, drzewo z rodziny brzoźowatych; zarośla, zbiorowisko leśne, drzewostan *olszowy* [SP XVI: 323–324]). Суфікс укр. *-(к)а* (пол. *-(k)a*) та *-иця* (пол. *-ica*) є семантично рівнозначними та в цих обидвох ойконімах відприкметникового походження базового компонента виконують локалізуючу функцію: вказівка на розташування в місцевості, порослій вільховою рослинністю. Із подібною структурною будовою типу *Вільшанка/Вільшаниця* виступають і гідроніми (численні назви р., пот. та ін. гідрооб'єктів: укр. Вільшанка, рос. Ольшанка, Ольшаниця, пол. Olszana, Olszanka 30 гідронімів (всього 30 назв) [СГУ: 110–111]). НП *Велика Вільшаниця (Вільшаниця)* й *Мала Вільшанка*, що розташовані на відстані 11 км один від одного, створюють бінарну опозиційну пару. Порівняймо структурно й значеннєво близькі НП: Вільшаниця (І-Ф., Льв. (Явор. р-н), Хм.) [АТУ: 376], Вільшанка (Вн., Вл., Жт., Кв., Крв., Од., Пл., См., Чрк., Чрг.) [АТУ: 376], Мала Вільшанка (Кв., Крв.) [АТУ: 408]. Див. ще тлумачення ойконіма *Olszanica (Велика Вільшаниця)* [Czapła: 142].

Мала Липа* (неіснуюче сьогодні поселення з кількох будинків поблизу Тереховлі) / **р. Велика (Золота) Липа, Mała Lipa 1392 [AGZ II: 4]. Реконструювати назву поселення *Мала Липа* та його колишню локалізацію, наприкінці XIV ст., поблизу села *Ушковичі* (Перем. р-н, Льв. [АТУ: 183]), над річкою *Гнила Липа (Мала Липа, Липа-Премішлянська)* [СГУ: 140] вдалося на основі запису про те, що це *'karczma koło Uszkowic nad Gniłą Lipą na drodze do Trembowli* [AGZ II: ibidem]. укр. *корчма* '... шинок, заїзд, де продавались спиртні напої' [СУМ IV: 302], [Гр. II: 289] (т.с., що *шинк/шинок* 'кабакъ, питейный домъ' [Гр. IV: 495]); пол. *karczma* 'dom szynkowy, dom na wszi a. przy drodze dla popasu podróźnych ..., dom zajezdny, zajazd' [SW II: 264]. Річка *Мала Липа* є лівою притокою Дністра в районі НП *Ушковичі* [СГУ: там же]. Власне в середньовіччі довкола корчем на центральних шляхах (дорогах) з'являлися будинки, які пізніше розросталися в більші поселення та отримували свої назви. У випадку НП **Мала Липа* маємо справу з метонімічним (за суміжністю) перенесенням назви гідрооб'єкта *р. Мала Липа* на назву поселення. Вважаємо, що ойконім **Мала Липа* опосередковано (через назву *р. Мала Липа*)

створює антонімічну пару з гідронімом *Золота Луна*, яку (річку) іменують ще **Великою Липою** [СГУ: 216].

Малі Ланки/***Великі Лани**, Перем. р-н, Льв. [АТУ: 183]; Łany Małe/Lanki (w. Bóbrka) 1487 [?]; *Stara Bóbrka alias Lany Male* 1564–1565 [Lustr. 1564–1565: 191–192]; Lanki (XVI w.) [Atl. Jabł. m. 3]; Ł[an]ąki Małe 1616 [Lustr. 1661–1665/II: 27]; Łanki Małe (помилк. також *Łąki* як звуковий збіг із *Łanki*) 1884 [SG V: 584]; Łanki Małe 1931–1938 [SMRP: 931]; Малі Ланки 1968 [ІМСУ(Льв.): 573].

Складна плюральна адективно-субстантивна назва поселення *Малі Ланки* виступає з базовим компонентом, демінутивним утворенням – апел. *ланок* ‘нивка’ [СУМ IV: 445] (в основі апелятив *лан* ‘1. безліса рівнина, рівний, широкий простір; поле; 2. ділянка оброблюваної землі в межах 10–30 десятин як міра площини [СУМ IV: 443]’); пол. *lan* ‘1. pewien obszar pola uprawnego, niezawsze i niewszędzie jednakowych wymiarów; 2. pole, niwa, rola; zdr. [здрібніла форма. – Я. Р.], *lanek* [SW II: 793] у формі pluralia tantum – *Ланки*. Семантично назву варто вважати локалізаційно-культурною і трактувати як ‘поселення, що виникло на території (рівнинному просторі, полях), придатній для землеробства. Означальний член *Малі* [Ланки] створює диференційну (антонімічну) пару з назвою сусіднього поселення **Лани** (Перем. р-н, Льв.) [АТУ: 183], назву якого можна асоціативно доповнити адективом **Великі**, тобто **Великі Лани**. Порівняймо: *Ланок* (Хм.) [АТУ: 305], *Лани* (Вн., І-Ф., Крв., Пл. [АТУ: 403]). Див. також пояснення походження ННП: *Лани Малі* (*Малі Лани*) [Худаш 2006: 134–135], *Łanki Male* [Czapla: 119–120].

Нагірці (кол. **Великі Нагірці**), Нест. р-н, Льв. [АТУ: 182]; *Niwanko Karpycz, de Nahorcze villam prescritum Nahorcze in districtu Zudaczouiensi, villam Nahorcze* 1392 [ML: 14]; *jura ducis Leonis* (надання князя Лева, підтверджене в 1403 р. Ягайлом для Іванка Каплича [Niwanko Karpycz. – Я. Р.] на с. Нагірці в Жидачівській землі) [3: 363], [Линниченко І.А.: 55 (прим. 3)], [13: 66]; *de Nahorcze* 1441, *et Nahorcze sita in distr. Leopold. 1455, Iaboriosus Stephanus in villa Nahorcze in districtu Leopoliensi* 1504 [AGZ IX: 155, 215; XIV: 39, 318, 437, 3298]; 1456, 1504 [MRPS I: 356; III: 1174]; Nahorcze 1578 [Żdź. XVIII/1: 68]; Nahorce wielkie (XVI w.) [Atl. Jabł. m. 2]; Nahorce Wielkie 1790 [RGLZołk. (11)]; Na Horce Wielkie 1885 [SG VI: 878]; Nahorce Wielkie 1931–1938 [SMRP: 1107]; Нагірці 1968 [ІМСУ(Льв.): 538].

Назва НП Нагірці є етнічною за характером і з вказівкою на місце проживання її мешканців – *на горі* (*гірці*), тобто – на підвищеному терені. Структурно – це лексикалізоване словосполучення *на горі* // *гірці* (*гірка* ‘зменш.-пестл. до *гора*’ [СУМ II: 74]). В основі назви лежить апел. *гора* ‘підвищення земної поверхні’ (порівняймо також *нагір’я*, [нагорок] ‘пагорок, нагірний, [нагоряний] ‘нагірний’ [ЕСУМ I: 562], пол. *górką* ‘znaczna wyniosłość ziemi, wzniesienie terenu’ [SP XVI/VIII: 26], *nagorny* ‘wysoko położony’ [SP XVI/XV: 527]). В історичних документах назва вживалася з диференційним членом **Великі** [Нагірці] як розрізнення на місцевості до ННП *Малі Нагірці*, К.-Буз. р-н, Льв. (див.). Пояснення походження ойконіма див. ще: *Нагірці* [Худаш 2006: 160]; *Nahorce Wielkie* [Czapla: 135].

Малі Нагірці, К.-Буз. р-н, Льв. [АТУ: 180]; Nahorce 1362 [ZDM VIII: 357]; *de Nahorecz* 1464 [AGZ VII: 105]; Nahorcze 1515, Nahorcze 1578 [Żdź. XVIII/1: 69, 157]; Nahorce małe (XVI w.) [Atl. Jabł. m. 2]; Nahorce Male 1790 [RGLZołk. (11)]; Na Horce Małe 1885 [SG VI: 878]; Nahorce Małe 1931–1938 [SMRP: 1107]; Малі Нагірці 1968 [ІМСУ(Льв.): 437].

Ойконім етнічного характеру з диференційним членом Малі [Нагірці] як розрізнення на місцевості до ННП Нагірці (кол. Великі Нагірці) Нест. р-н, Льв. (див.). Про походження базового компонента назви – див. *Нагірці*. Див. також пояснення: *Nahorce Male* [Czapla: 135].

***Велика Пониква (Пониква)**, Бр. р-н, Льв. [АТУ: 176]; *villa Pomykowa* 1490 [AGZ XV: 544]; *Ponikwa* (pd. Brody)/*Ponykwa* 1515 [Żdź XVIII/1: 158]; *Ponikowa Wielka* (XVI w.), z. lw. (Brody) [Atl. Jabł. m. 2]; *de villa Ponikwy* 1649 [ЖУР V/2: 245]; *Ponikowa Wielka* 1790 [RGLZłocz. (14)]; *Ponikwa Wielka al. Ponikwa* 1887 [SG VIII: 779]; Пониква вельке/*Ponikwa wielkie* 1905 [ПГН: 41]; *Ponikwa* 1931–1938 [SMRP: 1348]; Пониква (кол. Велика Пониква) 1968 [ІМСУ(Льв.): 147]. На території Поникви археологи виявили також залишки давньоруського поселення XII–XIII ст.

Назва цього НП утворилась шляхом трансонімізації – перенесенням назви річки Пониква [СГУ: 437] на однойменне поселення. Тобто ойконім має секундарне, відгідронімне, походження: в основі базового компонента – гідрографічний термін, апелятив **пониква* (порівняймо пол. *ponik, ponikiew, ponikwa* 'potok czy strumień płynący raz pod ziemią, raz nad ziemią' [SW IV: 596]). Детальний аналіз назв поселень із компонентом *ponik* у польській та слов'янській топонімії зробив Мечислав Бучинський, простеживши наявність апел. *ponik* у польській мові, починаючи від старопольської, зі значеннями типу: ст. пол. 'subterraneus alveus fluminis (podziemne koryto rzeki)', 'loch podziemny, w którym niknie rzeka, a dalej znowu ś. wynurza, podziemne koryto rzeki lub strumienia (z XVI–XVII w.)', 'strumyk, promyk wody spod ziemi wunikający, a також пол. діал. '... każde źródło nazywa się ponikiem' [11: 78]. Апелятив **пониква* в українській мові нами не засвідчений. Однак, зважаючи на наявність гідрографічного терміна *ponik* в топонімії Польщі, а також похідних від нього апелятивів на теренах Славії, як-от: ц. слов. *понѣква* чеськ. *ponikva*, рос. *пониковець*, болг. *пониква*, словен. *ponikva*, серб.-хорв. *ponikva* [11: 79], можемо реконструювати його й для української мови як *ponik* + *-ьв-(а)* → **поникьва* із тією ж самою семантикою річки, що зникає в землі, щоб знову вийти на поверхню. Підтвердженням сказаного нами може бути твердження та приклади ойконімів зі *'Słownika Geograficznego...': 'szereg nazw miejscowych Ponik, Ponikwa, Ponikwy, pochodzących od rzeczek o tej nazwie' [SG VIII: 774–778]. Порівняймо також: Ponikwa [Czapla: 158].*

Вживання назви *Пониква* ще наприкінці XIX ст. із атибутивним компонентом *Велика* включає її до антонімічної пари *Мала Пониковиця*, вказуючи на більші розміри цього поселення порівняно з іншим, меншим – **Мала Пониковиця* (див. нижче: *Пониковиця/Ponikowica Mała*).

***Мала Пониква (Пониковиця)**, Бр. р-н, Льв. [АТУ: 176]; *Kolpuczyn (Kolpiec ad Ponikowica)/Ponikowica* (z. Brody) 1490 [AGZ XV: 544 (nr. 3897)]; 1511 р. [ІМСУ(Льв.): 169]; *Ponykowycze* 1515 [Żdź XVIII/1: 157]; *Ponikowice* (XVI w.), z. lw. (Brody) [Atl. Jabł. m. 2]; *Ponikowice* 1790 [RGLZłocz. (14)]; *Ponikowica/P. Mała* 1887 [SG VIII: 775]; *Ponikowica* 1931–1938 [SMRP: 1348]; *Пониковиця* 1968 [ІМСУ(Льв.): 169].

У назві цього поселення можна реконструювати гідрографічний термін – апелятив **поникьвца* як похідний із **поникьва* + *суф. -ца* (див. вище тлумачення ННП *Пониква*). Гідроніма із назвою *Пониковиця* нами не засвідчено, однак семантика 'річки, що зникає в землі, щоб знову вийти на поверхню' для базового апелятива *ponik*/

ponikwa (див. пояснення ННП *Пониква*) та суто гідронімний суфікс *-иця* схиляють нас до думки про секундарне, відгідронімне, походження цього ойконіма. У реконструйованому апелятиві **ponikwica* маємо присл. **poniklъ* (пор. гідроніми: р. *Пониква*, пот. *Поникла* [СГУ: 437], пот. (пол.) *Ponikła, Ponikło, Pomykwa* [SG VIII: 774–775]), який, зі свого боку, є похідним < дієсл. **poniknQti* (пор. д.рус. *поникати* ‘опускаться, скриваться’: *рѣкы ... въ земли поничуть* [Срезн. II (2): 1180]). Означальний компонент *Мала* (пол. *Ponikowica Mała*) вживався ще наприкінці XIX ст. як диференціюючий член до розташованого поруч НП, більшого за розмірами, *Велика Пониква* (див. вище). Крім того, втрата означальних компонентів *велика* та *мала* для ННП *Велика Пониква* та *Мала Пониковиця* була врівноважена новим диференціюючим компонентом для обох поселень – *Пониква//Пониковиця*, очевидно, як потреба збереження в свідомості їхніх мешканців (з метою розрізнення) вказівки на неоднакові за розмірами населені пункти (однак, як ми встановили, суфікс *-иця* у назві *Пониковиця* виконує гідронімну, а не деминутивну функцію).

Поріччя [**Велике*], Гор. р-н, Льв. (поселення на магдебурзькому праві з 1430 р. [Persowski: 70]) [АТУ, с. 177]; *in Porzecze in distr. Grodecensi/Porzecze/Porzecze Lubieńskie* 1497 [MRPS II: 65 (1036)]; *Porzecze Lubień. (z. Lubień)* 1515, *Porzecze* 1578 [Żdź. XVIII/1: 63, 72, 154]; *Porzecze* 1521, 1533, 1536, 1539, 1549 [ЦДІАЛ, Ф. 52, оп. 2, спр. 9, арк. 361; спр. 10, арк. 163, 578, 895; спр. 11, арк. 880, 893]; *Porzecze* 1549 [AGAD/ML IV B 8, f. 163, B 9, f. 402–403]; *Porzecze* 1564–1565 [Lustr. 1564–1565 : 11]; *Porzyce / na przedmieściu Porzyce* 1608 [ЦДІАЛ, Ф. 52, оп. 1, спр. 108, арк. 18 зв.; спр. 811, арк. 652, поз. 374]; *wieś Porzyce/Porzecze/Porzyce* 1661–1665 [Lustr. 1661–1665/II: 56–57, 61, 188–189]; *Porzecze Lubieńskie/Porzecze, z. lw., pow. lw., 1645* [SGL., t. 396: 2733]; *Grunt Porzyce* 1790 [RGLLeop. (12)]; *Porzecze Grodeckie/Wielkie Lubieńskie* 1887 [SG VIII: 836]; *Porzecze Lubieńskie* 1931–1938 [SMRP: 1358]; *Поріччя* 1968 [ІМСУ(Льв.): 258, 929].

Базовий компонент назви НП *Поріччя* вказує на ландшафтну фізіографічну локалізацію поселення: через село пливе р. *Верещиця* [СГУ: 98]. В основі назви лежить апел. *поріччя* ‘місцевість уздовж течії річки’ [СУМ VII: 263], ‘прирѣчная мѣстность’ [Гр. III: 345], *poriččja* ‘linia brzegowa rzeki, porzecze’ (także ‘koryto rzeki’) [Jurk.: 108]; пол. *porzecze* “brzeg rzeczny, okolica nadrzeczna” [SW IV: 729]. Порівняймо численні назви типу *Поріччя* на території Білорусі, Росії, Польщі: біл. *Парэча*, рос. *Поречье*, пол. *Porzecze* [URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Поріччя>]. Означальний компонент *Велике* [*Любінське*. – Я. Р.] (пол. *Wielkie Lubieńskie*), тобто *Великий Любінь*, при базовому *Поріччя* вжито лише один раз – у “Словнику географічному...” ([SG] – див. вище) за 1887. Інші ад’єктивні компоненти, *Задвірне* та *Грунтове*, – це назви суміжних, розташованих на дуже близькій відстані (2,4 км), населених пунктів: **Поріччя Задвірне* та *Поріччя-Грунтове*. Тобто тут ННП *Поріччя* виступає ніби в центрі куца із трьох сіл із домисленим диференційним компонентом *Велике* або ж *Поріччя Городоцьке* (пол. *Porzecze Grodeckie* – див. вище). Див. також пояснення ННП *Porzecze* (*Поріччя Задвірне*), *Porzecze Lubieńskie* (*Porzecze Grodeckie*), *Porzecze Gruntowe* (*Поріччя Грунтове*) [Czapla: 159–160].

Поріччя [**Мале*], Яв. р-н, Льв. [АТУ: 189] *Porzecze ad Janów/Porzecze Janowskie* (pd. Janów) 1430, 1454, *Porzecze in distr. Leopold.* 1473, *Porzecze* 1500 [AGZ II: 51, 85; XIV, nr 3222; XIX: 521 (nr 2895)]; *Porzyce/Porzyce małe* (XVI w.), z. lw.

(Jaworów/Żółkiew) [Atl. Jabł. m. 2]; *Porzecze (koło Janowa)*, z. lw., pow. lw., 1644 [SGBus., t. 21: 1052–1053]; *Porzecze Janowskie* 1887 [SG VIII: 836]; *Porzecze Janowskie* 1931–1938 [SMRP: 1358].

Див. також пояснення ННП *Porzecze Janowskie (Porzyce Małe)* [Czapla: 160].

Середній Горб, Яв. р-н, Льв. [АТУ: 189]. Засноване 1444 р. Село належить до Лозинської сільської ради, розташоване на віддалі 3,9 км від нього [URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/z7503/A005?rf7571=21588>].

***Великий Скнилів (суч. Скниліє)**, Пуст. р-н, Льв. [АТУ: 184]; (поселення на магдебурзькому праві [PersOsady: 69]); *de Xnilow versus Stawczani* 1395, Skniłów (z. Lwów) 1396, Skniłów (Lwów) 1425, *in Xnelow/Krzniłów/Chrzimiłowo/Skniłów* 1427, *inter villas nostras Crzniłow* 1431, *villam Crniłow in distr. Leopold. sitam* 1437, Cziniłów 1458; Krznyiłów 1462, *de Krznyiłów* 1488 [AGZ II: 36, 37, 48; III: 106, 201, 247; IV: 139; V: 85; VI, 47, 72; IX: 38, 133]; 1396 р. [ІМСУ(Льв.): 604]; Schnyłow 1551, Skniłów 1578 [Zdż XVIII/1: 69, 235, 247,]; Skniłow 1564–1565 [Lustr. 1564–1565: 172–173]; Skniłów (XVI w.), z. lw. (Lwów) [Atl. Jabł. m. 2]; Skniłów, z. lw., pow. lw., 1606 [SGL., t. 361: 1327–1328]; 1607 [SGL., t. 362: 2575–2576]; 1616, 1627 [Lustr. 1661–1665/II: 123–124]; Skniłów, z. lw., pow. lw., 1629 [SGL., t. 380: 2008–2009]; Skniłów 1662, 1665 [AGAD/MK 203, k. 506–506 v]; Skniłow 1790 [RGLLeop. (12)]; Skniłów (rus. Sknyliw) 1889 [SG X: 681]; Skniłów 1931–1938 [SMRP: 1548]; Скнилів 1968 [ІМСУ(Льв.): 604].

Назва НП *Скнилів* утворює антонімічну пару з меншим поселенням *Скнилівок*, розташованим поруч. Тобто ад'єктив *великий* як вказівка на більші розміри цього поселення тут упушений, адже поряд є НП *Скнилівок* (див. нижче), який утворює з першим антонімічну пару і є до нього демінутивом. Іншими словами *Скнилів* і *Скнилівок* домислюються як *Великий Скнилів* та *Малий Скнилів*. Самий же базовий компонент назви поселення, на наш погляд, варто розглядати як утворення від прізвиськової колективної назви **скнили* (< дієслова *скніти* в одному зі значень, як-от: *скніти* [скліти, цкніти, цніти] “нидіти, мучитися, втрачати сили; терпіти злидні” < псл. *тъsknĕti / *тъsklĕti “сумувати, тужити” [ЕСУМ V: 276–277]; ‘те саме, що *нидіти* 1. зазнавати душевної муки, знемагати від одноманітного і довгого виконання, здійснення і т. ін. чого-небудь. 2. мучитися, жити в тяжких умовах. 3. ставати фізично слабим, втрачати сили. 4. перен. снувати без розвитку, руху вперед, перебувати у стані занепаду’ [СУМ IX: 287]; ‘нидіти’ [Гр. IV: 138]; пол. *sknić* < *tęskniti [Brückner: 65]). Первинно суфікс *-iv* тут швидше міг виконувати релятивну функцію, вказуючи на мешканців поселення з важкими, депресивними умовами проживання (злидарів). Відсутність антропоніма **Скнило*, від якого шляхом додавання до його основи суф. *-iv* із посесивним значенням могла би утворитися назва поселення *Скнилів* та відсутність у джерелах відповідних свідчень про існування особи (як вказівка на першопоселенця чи засновника оселі) з названим іменем відкидає відантропонімну версію походження ойконіма. (Див. пояснення А. Чаплею ННП *Skniłów*: < ОН **Скнило* [Czapla: 176]). Порівняймо також структурно й значеннєво близьку ННП: укр. *Skniłow* 1790 [RGLZłocz. (14)].

Малий Скнилів (*Скнилівець) – передмістя Львова. Село в 1607 р. було подароване львівському міському шпиталю королем Сигізмундом III [2: 214] і було присілком *Скнилова* (див.) [Dziubiński: 500]. *Skniłówek* (XVI w.) [Atl. Jabł. m. 2]; В “Описі передміських границь” 1788 йдеться про сходження меж Кульпаркова, Великого і Малеого *Скнилова* [ЦДІАЛ, Ф. 52, оп. 1, спр. 523, арк. 2 зв.]; *Skniłówek* 1790 [RGLLeop. (12)]; *Skniłówek* 1889 [SG X: 681]; *Skniłówek* 1931–1938 [SMRP:

1548]; У 1962 р. *Скнилівок* включено в межі Львова, де він зберіг приватну малоповерхову забудову. *Скнилів* 1968 [ІМСУ(Льв.): 604].

Демінутивне утворення з суф. *-ок* (пол. *-ek*) як вказівка, що це присілок більшого поселення – *Скнилів*. На розмірно-просторове розташування вказує й паралельна назва – *Малий Скнилів*, побутування якої схиляє й до паралельного мисленнєвого іменування НП *Скнилів* як **Великий Скнилів*. (Див. також пояснення назви *Скнилівок* (пол. *Skniłów*) як демінутивно-культурової [Czapła: 176]). Пояснення базового компонента – див.: *Скнилів*.

Отже, як можна побачити на основі діахронного аналізу джерельної бази, всі ойконіми цієї атрибутивно-субстантивної номінативної структури мають глибоку історично-генетичну мотивацію, скриту в писемних свідченнях про них, сягаючи щонайменше другої половини XIV ст. Ойконіми з компонентом *'великий-малий'* можемо ще також назвати *філіальними* (в осн. *філіал*, *філія* 'місцеве відділення великої установи, закладу, підприємства, організації, що має деяку самостійність', 'стос. до філіалу, який є філіалом' [СУМ X: 591, 593]), розширивши семантику зазначених лексем на тій підставі, що кожен заселений терен може розростатися та розбудовуватися.

Тож, аналізовані нами назви поселень Львівської землі, як ми зазначали, почали з'являтися в кінці XIV століття – періоду нового заселення цих теренів, зокрема на польському та магдебурзькому праві. Від кінця ж XV століття типовою формою господарювання стало ведення фільварочного господарства. У межах сіл, що територіально розростались, почали з'являтися фільварки, які з метою розрізнення отримували назви з означуванням членом *малий* або *новий* із збереженням базового компонента назви головного поселення. Зрозуміло, що новоутворене філіальне поселення було менше за розмірами, отже, й отримувало назву з відповідними атрибутивами, тобто *малий*. 'Alma mater', з іншого боку, отримувала поруч зі своїм стрижневим компонентом атрибутивний член *великий*, або ж *старий*. Якщо ж простежити цей назовничий процес далі, то можемо побачити ще одну тенденцію, яка полягає в тому, що інколи в антонімічних парах складених назв із компонентом *великий-малий* останній почав замінюватися демінутивом, як у випадку з ННП *Скнилів* і *Скнилівець* (замість *Скнилів Великий* і *Скнилів Малий*).

Висновки. Етимологізація 23 пар бінарних опозиційних назв населених пунктів колишньої Львівської землі Руського воєводства із атрибутивними розмірно-просторовими компонентами типу *великий-малий*, а саме: **Бринці Великі/*Бринці Мали*, *Велика Горожанка/Мала Горожанка*, *Велика Калинка/Мала Калинка*, *Велика Туря/Мала Туря*, *Велике Колодне/*Мали Колоденці (Колоденці)*, *Великий Любінь/Малий Любінь*, *Великий Полюхів/Малий Полюхів*, *Великі Глібовичі/*Мали Глібовичі (Глібовичі / Свірзькі Глібовичі)*, *Великі Грибовичі / Мали Грибовичі*, *Великі Дідушичі / Мали Дідушичі*, *Великі Передримихи/Мали Передримихи*, *Великі Підліски/Мали Підліски*, **Великі Фільварки/*Мали Фільварки*, **Великий Желехів (Великосілки)/ *Малий Желехів (Малосілки)*, *Голоско Велике/Голоско Мале*, *Великий Дорошів/Малий Дорошів*, *Велика Вільшаниця (Вільшаниця)/Мала Вільшанка*, **Мала Липа/р. Велика (Золота) Липа*, *Мали Ланки/*Великі Лани*, **Великі Нагірці (Нагірці)/Мали Нагірці*, **Велика Пониква (Пониква)*Мала Пониковиця (Пониковиця)*, **Поріччя (Велике)/ *Поріччя (Мале)*, **Великий Скнилів (Скнилів)*Малий Скнилів (Скнилівець)* (3 ННП не мають бінарних опозиційних пар: *Великі Гори*, *Яв. р-н, Льв., зг. (?) 1444 р.*; *Великополе*, *Яв. р-н, Льв.*; *Середній Горб*, *Яв. р-н, Льв.*) дає нам чітку уявлення про те,

що в свідомості номінаторів проаналізованих назв історичних поселень міститься скрита антропологія культури автохтонних мешканців цих теренів та наявні ментальні компоненти, які виявляються в усвідомленні ними простору як невід'ємного складника буття в реальному світі та суспільному просторі.

Перспективи використання результатів дослідження. Подальший аналіз історичних назв поселень усієї західноукраїнської регіональної ойконімії системи в перспективі дасть можливість простежити її ментальне буття та онтологічне існування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Демчук М. Слов'янські особові автохтонні імена в побуті українців XIV–XVII ст. М. Демчук. – Київ : Наукова думка, 1988. – 170 с.
2. Зубрицький Д. Хроніка міста Львова / Д. Зубрицький. – Львів : Центр Європи, 2002. – 602 с.
3. Інкін В. Сільське суспільство Галицького Прикарпаття у XVI–XVIII століттях : історичні нариси / Інкін В.; упор. та наук. ред. Миколи Крикуна. – Львів, 2004. – I–XX + 1–420 + XXI–CII (420 с.).
4. Котович В. Відпатронімі ойконіми Опілля / В. Котович // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. – Тернопіль : ТДПУ, 2000. – С. 47–56. – (Серія : мовознавство ; вип. II).
5. Крип'якевич І. Історичні проходи по Львові / Крип'якевич І. – Львів : Апріорі, 2009. – 116 с.
6. Пелешишин М. А. Стародавня Яворівщина : нариси з історії та археології / М. А. Пелешишин. – Львів, 1996. – 120 с.
7. Ратич А. А. Городища Расточья / А. А. Ратич // Краткие сообщения Института археологии. – Київ, 1962. – Т. 12. – С. 87–91.
8. Редьква Я. Бінарні опозиційні *composita* на означення розмірно-просторових характеристик в історичній ойконімії Руського воєводства (на прикладі Галицької землі) / Я. Редьква // Науковий вісник Чернівецького університету. Слов'янська філологія: зб. наук. праць. – Чернівці : ЧНУ, 2015. – Вип. 752. – С. 163–171.
9. Редьква Я. Бінарні опозиційні пари верхній (вищий, вижній, горішній) – нижній (долішній, нижчий) – середній на означення розмірно-просторових характеристик у західноукраїнській історичній ойконімії / Я. Редьква // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. – Тернопіль: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, 2017. – С. 266–271. – (Серія: Мовознавство ; вип. 1 (27) 2017).
10. Шульгач В. П. З історичної ойконімії Ровенщини (Вербче, Немовичі, Ниговиці, Дубляни, Тутовичі, Любинь, Нараїв) / В. П. Шульгач // Записки з ономастики : зб. наук. праць. – Одеса, 1999. – Вип. 1. – С. 19–22.
11. Buczyński-Buczyński M. Pochodzenie i znaczenie nazwy miejscowej Ponikwoda / M. Buczyński-Buczyński // Onomastica XXIV, 1979. – S. 75–84.
12. Horn M. Miejski ruch osadniczy na Rusi Czerwonej w latach 1501–1648 / Horn M. // Zeszyty Naukowe WSP w Opolu. Seria A. Historia 13. – Opole, 1975. – S. 29–36.
13. Fastnacht A. Osadnictwo ziemi sanockiej w latach 1340–1650 /

A. Fastnacht // Prace Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego. – Wrocław, 1962. – Ser. A. – № 84.

14. Zubyk R. Gospodarka finansowa miasta Lwowa w latach 1624–1635 / R. Zubyk. – Lwów, 1930.

REFERENCES

1. Demchuk, M. (1988). *Slov'ianski osobovi avtokhtonni imena v pobuti ukrainsiv XIV–XVII st.* Kyiv: Naukova dumka.

2. Zubrytskyi, D. (2002). *Khronika mista Lvova.* Lviv: Tsentr Yevropy.

3. Inkin, V. *Silske suspilstvo Halytskoho Prykarpattia u XVI–XVIII stolittiakh: istorychni narysy / upor. ta nauk. red. Mykoly Krykuna.* Lviv, 2004. – I–XX + 1–420 + XXI–CII (420 s.).

4. Kotovych, V. (2000). Vidpatronimni oikonimy Opillia. In: *Naukovi zapysky Ternopilskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Seria: movoznavstvo.* Ternopil: TDPU, vyp. II, 47–56.

5. Krypiakevych, I. (2009). *Istorychni prokhody po Lvovi.* Lviv: Apriori.

6. Peleshchyshyn, M. A. (1996). *Starodavnna Yavorivshchyna: narysy z istorii ta arkheolohii.* Lviv.

7. Ratysh, A. A. (1962). Horodyshcha Rastochia. In: *Kratkye soobshcheniya Ynstytuta arkheolohyy.* Kyiv, t. 12, 87–91.

8. Redkva, Ya. (2015). Binarni opozytsiini composita na oznachennia rozmirno-prostorovykh kharakterystyk v istorychnii oikonimii Ruskoho voievodstva (na prykladі Halytskoi zemli). In: *Naukovi visnyk Chernivetskoho universytetu. Slovianska filolohiia: zb. nauk. prats.* Chernivtsi: ChNU, vyp. 752, 163–171.

9. Redkva, Ya. (2017). Binarni opozytsiini pary verkhonii (vyshchyi, vyzhnii, horishnii) – nyzhnii (dolishnii, nyzhchyi) – serednii na oznachennia rozmirno-prostorovykh kharakterystyk u zakhidnoukrainskii istorychnii oikonimii. In: *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Seria: Movoznavstvo.* Ternopil: Ternopilskiy natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni Volodymyra Hnatiuka, vyp. 1 (27), 266–271.

10. Shulhach, V. (1999). Z istorychnoi oikonimii Rovenshchyny (Verbche, Nemovychi, Nyhovyshchi, Dubliany, Tutovychi, Liubyn, Naraiv). In: *Zapysky z onomastyky: zb. nauk. prats.* Odesa, vyp. 1, 19–22.

СКОРОЧЕННЯ ДЖЕРЕЛ

AGAD / MK – Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie (Головний архів давніх документів у Варшаві), zesp. Metryka Koronna. Oddział 56.

AGAD / ML – Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie (Головний архів давніх документів у Варшаві). Metryka Litewska. – Sygnatury: IV; B 8, 4; B 9, 4; B 12, 4; B 17, 4; B 19, XLVI, 119.

ALS – Archiwum książąt Lubartowiczów Sanguszków w Sławucie. – We Lwowie, 1887–1890. – T. I–IV.

AGZ – Akta grodzkie i ziemskie czasów Rzeczypospolitej Polskiej z Archiwum tak zwanego Bernardyńskiego we Lwowie. – Lwów, 1868–1935. – T. I. – XXV.

Atl. Jabł. – Atlas historyczny Rzeczypospolitej Polskiej. Epoka przełomu z wieku XVI na XVII. Dział II: Ziemie Ruskie Rzeczypospolitej / Dział opracowany przez Aleksandra Jabłonowskiego. – Warszawa, Wiedeń, 1889–1904.

Brückner A. – Słownik Etymologiczny języka polskiego. – Warszawa, 1957. – XIV. – 806 s.

Czapla – Czapla A. Nazwy miejscowości historycznej ziemi Lwowskiej. Źródła i monografie 379 [Текст] / A. Czapla. – Lublin : Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lebelkiego Jana Pawła II. – 328 s.

Dziubiński – Dziubiński L. Okolice i dobra miasta Lwowa. Szkic historyczno-etnograficzny / L. Dziubiński // Miasto Lwów w okresie samorządu. – S. 469–514.

Dąbkowski – Dąbkowski P. Podział administracyjny województwa Ruskiego i Bełskiego w XV wieku (z mapą) / P. Dąbkowski // Zabytki dziejowe. – Lwów, 1939. – T. V. – 337s.

Janeczek A. Osadnictwo pogranicza polsko-ruskiego. Województwo bełskie od schyłku XIV do początku XVII w. / Janeczek A. – Ossolineum, 1991. – 386 s.

Jurk. – Jurkowski M. Ukraińska terminologia hydrograficzna / Jurkowski M. // Monografie Slawistyczne 22. – Wrocław etc., 1971. – 240 s.

Lustr. 1564–1565 / I – Lustracje dóbr królewskich XVI–XVIII wieku. Województwa Ruskie, Podolskie i Bełskie. Lustracja województw Ruskiego, Podolskiego i Bełskiego 1564–1565. Część I / Wydali Krzysztof Chłapowski i Helena Żytkowicz. – Warszawa; Łódź: Wydawnictwo Naukowe PWN, 1992. – 281 s.

Lustr. 1661–1665 / II – Lustracja województwa Ruskiego 1661–1665 / wydali Emilia i Kazimierz Arłamowscy. – Wrocław etc., 1974. – Część II. Ziemia Lwowska – 216 s.+ mapa.

ML – Materiały archiwalne wyjęte głównie z Metryki Litewskiej od 1348 do 1607 r. / wyd. A. Prochaska. – Lwów, 1890.

MRPS – Matricularum Regni Poloniae Summaria / wyd. T. Wierzbowski. – Varsoviae, 1905–1961. T. I–IV (1905–1910).

NMP – Nazwy miejscowe Polski. Historia. Pochodzenie. Zmiany / pod. red. K. Rymuta. – T. I–XIV. – Kraków, 1996–2017.

Persowski – Persowski F. Osady na prawie ruskkiem, niemieckiem i wołoskiem w ziemi lwowskiej / F. Persowski. – Lwów, 1926. – 160 s.

RGL – Regna Galicie et Lodomeriae Josephi II et M. Theresiae augg. iussu... – 1790 r. Nomina Circulorum (numeris Chartae respondentia): 9. Przemysliensis; 10. Samborienfis; 11. Zolkiewienfis; 12. Leopoliensis; 13. Stryensis; 14. Złoczowienfis; 15. Brzezanyensis; 16. Stanislavoviensis; 17. Tarnopoliensis; 18. Zaleszczykiensis.

SG – Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich / red. T. Sulimierski, B. Chlebowski, W. Walewski. – Warszawa, 1880–1902. – T. I–XV.

SGBus. – Sąd Grodzki Buski. Актові книги Бузького гродського суду Руського воеводства, що містяться в Центральному державному історичному архіві України у Львові (ЦДІАЛ. – Фонд № 1). Цифри, що йдуть після скорочення, вказують на номер тому і номер сторінки.

SGL – Sąd Grodzki Lwowski. Актові книги Львівського гродського суду Руського воеводства, що містяться в Центральному державному історичному архіві України у Львові (ЦДІАЛ. – Фонд № 9). Цифри, що йдуть після скорочення, вказують на номер тому і номер сторінки.

SMRP – Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej z oznaczeniem terytorialnie im właściwych władz [...]. – Przemysł–Warszawa, 1931–1938.

SSNO – Słownik staropolskich nazw osobowych / red. W. Taszycki. –

Wrocław etc., 1965–1987. – Т. I–VII.

Spsł – Słownik prasłowiański / red. F. Sławski. – Wrocław, 1974–1991. – Т. I–VI.

Sstp – Słownik staropolski / red. S. Urbańczyk. – Wrocław, 1953–1990; Kraków, 1991–2002. – Т. I–XI.

SP XVI – Słownik polszczyzny XVI wieku. – Wrocław, 1966–1988. – Т. I–XVIII.

SW – Słownik języka polskiego, red. J. Karłowicz, A. A. Kryński, W. Niedźwiedzki. – Т. I–VIII. – Warszawa, 1900–1927.

Sv. – Svoboda J. Staročeská osobní jména a naše příjmení. – Praha, 1964. – 317 s.

Ždž. XVIII / 1 – Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym. Ziemia Ruska: Ruś Czerwona / Opisana przez A. Jabłonowskiego. – Warszawa, 1902. – Т. XVIII. – Część I.

ZDM – Zbiór dokumentów małopolskich. Dokumenty króla W. Jagiełły z lat 1386–1417. – Wrocław etc., 1947. – 495 s. Zbiór dokumentów małopolskich / wyd. I. Sułkowska-Kuraś i S. Kuraś. – Т. I–VII. – Wrocław ; Warszawa ; Kraków, 1962–1970. – Т. VIII. – Wrocław, 1975. – Cz. IV–VII. – Wrocław etc., 1969–1975.

АТУ – Українська РСР: Адміністративно-територіальний устрій на 1 січня 1987р. / відп. ред. В. І. Кирненко, В. І. Стадник. – Київ : Головна редакція УРЕ, 1987. – 504с.

Гр. – Словарь української мови / упор. Грінченко Б. Д. – Київ, 1907–1909. – Т. I–IV.

ЕСТУ – Лучик В. Етимологічний словник топонімів України / В. В. Лучик; відп. ред. В. Г. Скляренко. – Київ: ВЦ “Академія”, 2014. – 544 с.

ЕСУМ – Етимологічний словник української мови : в 7 т. / гол. ред. О. С. Мельничук. – Київ : Наукова думка, 1982–2012. – Т. 1–6.

ЖУР – Жерела до історії України-Руси / вид. М. Грушевський, С. Томашевський. – Львів, 1895–1913. – Т. I–VII.

ІМСУ(І-Ф.) – Історія міст і сіл Української РСР: Івано-Франківська область. – Київ : Головна редакція УРЕ, 1971. – 639 с.

ІМСУ(Лв.) – Історія міст і сіл Української РСР: Львівська область. – Київ : Головна редакція УРЕ, 1968. – 979 с.

ЙФМ – Йосифінська (1785–1788) і Францисканська (1819–1820) метрики. Перші поземельні кадастри Галичини. Показчик населених пунктів. – Київ : Наукова думка, 1965. – 353 с.

Линниченко И. А. – Черты из истории сословий в Юго-Западной (Галицкой Руси) XIV–XV в. / Линниченко И. А. // Ученые записки Императорского Московского университета. Отдел историко-филологический. – Москва, 1894. – Вып. XX. 1. – VI + 241 с.

Мор. – Морошкин М. Я. Славянский именованье или собрание славянских личных имен / Морошкин М. Я. – Санкт-Петербург, 1867. – 213 с.

Пач. – Пачичь И. Именованье или речникъ личны имена разны народа славенски / Пачичь И. – Будим : Миловукъ, 1828.

ПГН – Русско-польский и польско-русский алфавитные перечни географических названий помещенных на картѣ Галицыи и Буковины инж. Корнмана. – Киевъ : Изданіе Киевскаго Округа Путей Сообщения, 1915. – 124 с.

(60 с. + 64 с.).

Редько – Редько Ю. К. Словник сучасних українських прізвищ: у 2-х томах. – Львів, 2007. – Т. 1 (А-М), Т. 2 (Н-Я).

Розов – Розов В. Українські грамоти (XIV і першої пол. XV в.) / Розов В. – Київ, 1928. – Т. I.

Срезн. – Срезневский И. И. Материалы для словаря древнерусского языка по письменным источникам / И. И. Срезневский. – Санкт-Петербург, 1893–1903. – Т. I–III.

Старч. – Старчевский А. В. Словарь древнего славянского языка (составленный по Остромирову Евангелию, Ф. Миклошичу, А. Х. Востокову, Я. И. Бередникову и И. С. Кочетову). Издание А. С. Суворина. – Санкт-Петербург, 1899. – 946 с.

СГУ – Словник гідронімів України. – Київ : Наукова думка, 1979. – 780 с.

ССУМ – Словник староукраїнської мови XIV–XV ст. – Київ, 1977–1978. – Т. 1–2.

СУМ – Словник української мови. – Київ : Наукова думка, 1970–1980. – Т. I–XI.

СУМ XVI – п. пол. XVII ст. – Словник української мови XVI – першої пол. XVII ст. / відп. ред. Д. Гринчишин. – Львів, 1994–2004. – Вип. 1–11.

Трійняк – Трійняк І. Словник українських імен. – Київ : Довіра, 2005. – 508 с.

Туп. – Тупи́ков Н. М. Словарь древнерусских личных собственных имен / Тупи́ков Н. М. // Записки отделения русской и славянской археологии императорского Русского археологического общества. – Санкт-Петербург, 1903. – Т. 6. – С. 58–913.

Турчин – Турчин Є. Д. – Словник села Тилич на Лемківщині / Є. Д. Турчин. – Львів: Українська академія друкарства, 2011. – 384 с.

Худаш, Демчук 1991 – Худаш М. Л., Демчук М. О. Походження українських карпатських і прикарпатських назв населених пунктів (відантропонімі утворення) / М. Л. Худаш, М. О. Демчук. – Київ : Наукова думка, 1991. – 268 с.

Худаш 1995 – Худаш М. Л. Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів (утворення від слов'янських автохтонних від композитних скорочених особових власних імен) / Худаш М. Л. – Київ : Наукова думка, 1995. – 362 с.

Худаш 2004 – Худаш М. Л. Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів (утворення від відапелятивних антропонімів) / Худаш М. Л. – Львів, 2004. – 536 с.

ЦДІАЛ – Центральний державний історичний архів України у місті Львові. Відділ рукописів. – Ф. 52, оп. 2, спр. 9, арк. 374 (Ф. – № фонду, оп. – № опису, спр. – № справи).

Чучка – Чучка П. Прізвища закарпатських українців: історико-етимологічний словник / П. Чучка. – Львів : Світ, 2005. – 704 + XLVIII с.

Шульгач II – Шульгач В. П. Нариси з праслов'янської антропонімії. Частина II / Шульгач В. П. – Київ, 2015. – 500 с.

Шульгач IV – Шульгач В. П. Нариси з праслов'янської антропонімії. Частина IV / Шульгач В. П. – Київ, 2017. – 484 с.

**Прийняті сучасні адміністративні скорочення районів (повітів)
колишньої Львівської землі**

Бр.	Бродівський р-н, Льв.
Гор.	Городоцький р-н, Льв.
Дол.	Долинський р-н, І.-Ф.
Жд.	Жидачівський р-н, Льв.
Зол.	Золочівський р-н, Льв.
К.-Буз.	Кам'янка-Бузький р-н, Льв.
Мик.	Миколаївський р-н, Льв.
Нест.	Нестерівський р-н, Льв.
Перем.	Перемишлянський р-н, Льв.
Пуст.	Пустомитівський р-н, Льв.
Стр.	Стрийський р-н, Льв.
Яв.	Яворівський р-н, Льв.

Інші скорочення (в т. ч. й давні адміністративні)

m.	місто (містечко)
m. 2, 3 ...	нумерація карт
pd.	південь
pow.	повіт
pow. br.	Бродівський повіт
pow. dol.	Долинський повіт
pow. grod.	Городоцький повіт
pow. jaworow.	Яворівський повіт
pow. lw.	Львівський повіт
pow. nest.	Нестерівський повіт
pow. przemyszlany	Перемишлянський повіт
pow. pust.	Пустомитівський повіт
pow. skol.	Сколівський повіт
pow. zydacz.	Жидачівський повіт
w.	схід, століття
z. hal.	Галицька земля
z. lw.	Львівська земля

*Стаття надійшла до редколегії 20. 05. 2019
прийнята до друку 10. 06. 2019*

**ETYMOLOGIZATION OF BINARY OPPOSING SIZE AND SPATIAL OIKONYMS
OF THE TYPE "LARGE – SMALL" OF THE FORMER LVIV LAND OF RUSKE
VOIVODESHIP**

Yaroslav Redkva

*Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University,
Department of History and Culture of Ukrainian Language,
26 Kotsyubynski Str.,
Chernivtsi, Ukraine, 58012,
Phone +380506605009
e-mail: y.redkva@chnu.edu.ua*

The etymology of the 23 binary correlative pairs of Western Ukrainian historical oikonyms (former Lviv Land of Ruske Voivodeship) denoting size and spatial characteristics of the type “large – small” was determined in the present paper. The names of the settlements began to appear in the end of the fourteenth century, a period of the new settlement of these lands legal system of which was based on Polish and Magdeburg laws. Since the end of the fifteenth century a typical form of local economic entity became a *folwark*. Within villages that grew larger, *folwarks* began to appear. They (*folwarks*) got their names to differentiate them with adjectival part *small* preserving their basic component of the name of the main locality. Newly formed subsidiary locality was smaller in size, so it received its name with appropriate attributive, *small*. The original village, on the other hand, received (along with main component) adjectival part *large*. Components *large – small* accurately specify the scale of landscape in terms of size: smaller in size locality (*small*) is situated near larger settlement (*large*) and is often a branch, and has later origin. The conducted etymologization of binary opposing oikonyms with attributive size and spatial components of the type “*large – small*” provides us with an accurate idea that in the worldview of the namers of the historical settlements there is an implicit anthropology of culture of autochthonous settlers of these lands and available mental components that are manifested in their realization of space as an integral component of being in real world and social space.

Keywords: oikonym, Western Ukrainian historical oikonymy, anthroponym, hydronym, diminutive, correlative pair, adjectives *large* and *small*.